

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Na tiske / Direktor: Rudi Janžuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Čopova ulica 58-III, telefon 23-575 in 22-621 / Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefona 21-896, za ljubljanske naročnike 20-468, za zunanje 21-832 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-1-163 / Mesečna naročnina 200 din

Miha Marinko med Prekmurci

Včeraj je predsednik izvršnega sveta LRS Miha Marinko govoril na volilnih zborovanjih v Prosenjakovcih, Puconcih in Murski Soboti

Murska Sobota, 27. okt. Tudi danes je imel predsednik izvršnega sveta LRS tovariša Miha Marinko ves dan politična posvetovanja in razgovore s prekmurškimi volivci, ki ga kandidirajo za ljudskega poslanca v zvezno skupščino. Obisk tov. Marinka je v Prekmurju v teh dneh še močnejše razveljalo politično življenje, ne le v Murski Soboti, ampak po vseh ravenskih in goriških krajih in vaseh, ki spadajo v volilno enoto, v kateri kandidira tov. Marinko.

Iz vseh vasi prihajajo želje in prošnje, naj tov. Marinko obišče vasi in volivce ter se z njimi razgovori in posvetuje. Hiše in gospodarska poslopja so popisana z gesli. Najbolj pogosta so gesla: »Vsi bomo glasovali za boljše bodočnost naše vasi, ali pa «Vsi bomo volili tov. Marinko. Ponekod sem opazil tudi gesla »Volili bomo za Trste. Ker tov. Marinko seveda ne more ustreči vsem vasi, ima volilna zborovanja in posvetovanja v večjih podeželskih krajih. V te kraje, ki so odeti v zastave, zelenje in cvetje, prihajajo na zborovanja volivci tudi iz razmeroma zelo oddaljenih vasi peš, na kolesih, na traktorjih in umišnih kljub lepemu vremenu, ki vlada te dni v Prekmurju. Ko imajo kmetiči ljudje polne roke dela z oranjem in jesensko setvijo ter

pospravljanjem strniščnih pridelkov, so vsa volilna zborovanja tovariša Marinka nenavadno številno obiskana. Na zborovanja hitijo, vaščeni pravijo: »Vreme bo počakalo, delo bo mo tuji za časa opravili, toda razumeti morate, da želimo in hočemo videti in slišati tov. Marinka in se z njim pogovoriti.

Prisrčnost, navdušenje in veselje s kakršnim povsod sprejemajo predsednika izvršnega sveta LRS tov. Marinka pričra ne samo o zaupanju in ugledu, ki ga tudi med Prekmurci uživa, ampak je hkrati izraz politične zavednosti in enotnosti kmetičkih ljudi v Prekmurju. Na vseh zborovanjih volivci pazljivo in z nenavadnim zanimanjem spremljajo izvajanja tov. Marinka, prav posebno pa so pozorni, ko jim govori o nekaterih življenjsko važnih vprašanjih Prekmurja, tako o sezonskem delu, o odmeri davkov po katastrskih zemljiških skupinah ter o tem, kaj bi bilo treba storiti v Prekmurju, da bi povečali kmetijsko proizvodnjo. Razvnetost, s katero poslušajo tov. Marinka, ko govori o tržaškem vprašanju, pa tudi na teh zborovanjih znova pričra, kako je v Prekmurju sleherni človek po srcu in usodi povezan s Trstom, z našimi brati in našo zemljo ob morju.

Kakor včeraj tako je imel tudi danes tov. Marinko zoper troje večjih volilnih zborovanj. Dopoldne ob desetih so ga z navdušenim vzklikanjem in cvetjem sprejeli volivci in prebivalci pred lepim združenim domom v Prosenjakovcih ob madžarski meji. Nad vasio mrko živijo v gozdnem pasu visoki madžarski opazovalni stolpi. Onkraj meje vlada gluha tišina. Tu v naši dolini pa sta se ob prihodu tov. Marinka slovensko ljudstvo in madžarska manjšina sproščeno vzradostila. Kdo bi se čutil silnemo navdušenju Slovencev in Madžarov, ko so ob izjavi predsednika občine tov. Vereš »Kakor vedno tako, bodo tudi tokrat složno in enotno glasovali za svobodo« bomo vzklikali in skandirali »Tito—Marinko!« Več sto ljudi iz Prosenjakovca, Ivanjševca, Ratkoveca, Berkoveca, Središča, Prodašinec, Motvarjevca, Činčič-

ka vasi, Fokovec in Sela se je po prisrčnem sprejemu, ko je predsednik občine tov. Vereš pozdravil tov. Marinka v slovenskem in madžarskem jeziku, zgnelo v okrašeno združeno dvorano. Posebno številno se je zborovanja udeležila madžarska manjšina iz Motvarjevca, Središča in Čikečke vasi. Tem volivcem je ob zaključku gov. Vereš tolmačil govor tov. Marinka v madžarščini.

Kakor na včerajšnjih zborovanjih v Cankovi, Gradu in Cepinčih tako je tov. Marinko tudi v Prosenjakovcih govoril volivcem o razvoju naše socialistične demokracije, o raznih konkretnih vprašanjih Prekmurja ter o zunanjepolitičnem položaju, ki je nastal v zvezi s tržaškim vprašanjem. Z odobravanjem in radostjo je govoril tov. Marinka spremljala tudi madžarska manjšina, ki ima pri nas svobodo in najlepše pogoje za svoje gospodarsko, kulturno in politično življenje. Madžarski volivci so zagovarjali, da bodo kakor vedno doslej tudi ob teh volitvah enotno glasovali za tov. Marinka in tudi s tem znova dokazali svojo lojalnost, željo ter voljo, da v slogi in enakopravnosti s slovenskim prebivalstvom pomagajo s svojim delom graditi socializem v domovini enakopravnih narodov.

Po uspešnem zborovanju v Prosenjakovcih se je tov. Marinko nekaj časa zadržal tudi med vrli-častniki in granicarji z naše bližnje obmejne karavle, ki so mu pripovedovali o svojem življenju in budnosti, s katero varujejo našo mejo in naše ljudstvo.

Dopoldne kmalu po 13. uri so prav tako prisrčno sprejeli predsednika izvršnega sveta tov. Marinka v Puconcih. V šolski dvorani, kjer je bilo zatom volilno zborovanje, sta pozdravila tov. Marinka predsednik občine Stefan Grad ter skupina pionirjev, ki so tov. Marinku izročili lep šopek nagelmov. Tudi zborovanje v Puconcih je izredno lepo uspelo. Stevilni volivci so z zanimanjem sledili govoru tov. Marinka in izjavljali, da bodo šli 22. novembra enotni na volitve in oddali svoj glas za kandidata SZDL. Nocoj ob 20. uri pa je imel tov. Marinko politično zborovanje v dvorani mladinskega doma v Murski Soboti. Tudi zborovanje, ki se ga je udeležilo več sto soboških volivcev, je hkrati zaključilo zborovanje tov. Marinka na njegovem sedanjem obisku v Prekmurju. (Z)

Hinavske besede

Trst, 27. okt. (Tanjug). Kakor se je zvedelo, je italijanska policija v Klodiču v Videmski pokrajini prišla Izidorja Predana, vplivnega funkcionarja Demokratične fronte Slovencev v Italiji. Ni še znano, kam ga je odpeljala, domnevajo pa, da v Videm.

Izidor Predan je eden tistih beneških Slovencev, ki se že vsa povojna leta neustrašeno bori, da bi tudi beneški Slovencev dobili narodnostne pravice, ki jim pripadajo po mirovni pogodbi in italijanski ustavi, in predvsem tudi slovenske šole, ki jih italijanska vlada še do sedaj ni dala beneškim Slovencev. Zaradi tega je bil Predan že večkrat žrtev nasilja italijanskih šovinistov. Med volilno kampanjo pred zadnjimi parlamentarnimi vo-

in nasilna dejanja

litvami v Italiji ga je sredi belega dne na ulici v Cedadu napadel neki italijanski oficir. Izidor Predan je tudi eden izmed podpisnikov spomenice, ki so jo slovenski zastopniki in slovenske politične organizacije poslali v imenu 70.000 Slovencev v Italiji Organizaciji združenih narodov.

Govila, 27. okt. (Po telef.). Italijanski obmejni organi so na bloku pri Novi Gorici sinoči in danes zjutraj preprečili prehod meje trem goriškim Slovencev: Alojzu Pavlinu, Ladu Dorniku in Miladinu Cernetu ter jim odvzeli italijanske potne liste. Na njihovo

vprašanje, zakaj z njimi tako postopajo, so jim odgovorili, da samo izvajajo nalog, ki so ga prejeli od goriške kvesture.

Isti ljudje, ki v Washingtonu, Parizu in Londonu hinavske ponujajo, da so pripravljeni umakniti z meje svoje čete, hkrati pa organizirajo v Trstu tajne oborožene skupine in oživljajo trikolornistično dejavnost v Beneški Sloveniji — prav te dni se je namreč izvedelo, da so se po gorah Beneške Slovenije pojavile tolpe oboroženih teroristov — so pričeli tudi z odkritim terorjem proti Slovencev na Goriškem

in v Beneški Sloveniji. Tako Izidor Predan kakor tudi trije goriški Slovenci, katerim so odvzeli potne liste, sodijo med tiste Slovence v Italiji, ki so neutrudno in brez strahu zahtevali od italijanskih oblasti, da se držijo obveznosti, ki so jih sprejele z mirovno pogodbo, in zagotove Slovencev njihove narodnostne pravice.

Z aretacijo Predana in šikaniranjem treh goriških Slovencev so italijanske oblasti pokazale, kakšne so njihove prave namere in kakšen je njihov odnos do pripadnikov slovenske narodne manjšine. Ker še ne morejo direktno izvajati represalij nad tržaškimi Slovenci, ki so ob angloameriškem sklepu glasno povedali, da nočejo Italije, se znašajo nad tistimi Slovenci, ki so po krivični mirovni pogodbi ostali v mejah italijanske republike. Za italijansko politiko sicer to ni nič novega. Sikane proti Slovencev so samo posledica njihovega besa, ker niso mogli zasesti cone A, ki so jim jo Angliji in Američani tako velikodušno ponudili.

To je torej tista »normalizacija« položaja na meji, ki jo ponuja italijanska vlada. Umaknili bi čete za nekaj kilometrov, toda namesto čet bi v obmejno področje in na STO postavili oborožene tolpe, ki bi terorizirale vse one, ki so proti Italiji. Vzpredno z »ilegalnim« teroriziranjem Slovencev pa bi opravljala svojo nalogo tudi policija, ki je pravzaprav že stopila v akcijo z aretacijami in omejevanjem svobode Slovencev. Prepričani smo, da bo svet kaj kmalu uvidel, kaj se skriva za lepimi in priljubljenimi besedami italijanskih diplomatov.

Zadušiti hočejo odpor Slovencev in demokratičnih Tržačanov

(Od našega dopisnika)

TRST, 27. okt. (Po tel.) Civilna policija v Trstu zapira in preganja tržaške protianeksoniste, ki izražajo svoj odpor proti povratku Italije. Značilno je, da medtem ko pusti civilna policija šoviniste pri miru, zapira nedolžne ljudi in jih dolži pisanja protianeksonističnih gesel, lepšljenja slovenskih zastav itd. Tako so aretirali v noči od 23. na 24. oktobra T. Zagarja, ki ni prekršil nikakega predpisa. Pojavili so se tudi irendentični letaki, v katerih pozivajo Tržačane, naj ne podlegajo psihozi alarma in strahu, ker je v coni »A« še vedno okoli 10.000 anglo-ameriških vojakov in 7.000 civilne policije. Nadalje pišejo, da bo »bataljon finance« branil cono »A«, dokler ne bo predana italijanskim oboroženim silam. S tem mislijo predvsem na formacijo »guardia di finanza«, kateri je po londonskem sporazumu postavljen za komandanta podpolkovnik italijanske vojske Duca. Posebna pohvala pa gre v letaku tržaškim kominformovcem, ki so objavili, da se jim bodo v »primeru potrebe pridružili«. Tržaški Vidaljci pa

so se jim že pridružili in konkretno sodelujejo proti vsem, ki se bore proti italijanskemu imperIALIZMU.

Ves ta teror združenih irendentstov in Vidaljevcev pa je tržaškim demokratom samo dokaz, da so na pravi poti, ko se odločno bore proti italijanskemu imperIALIZMU. Tržaški demokrati nadaljujejo borbo in zahtevajo preklic osmo-oktobrskega diktata angloameriških vlad.

Koča Popovič obiskal Bidaulta

Pariz, 27. okt. (Tanjug). Jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič je v spremstvu veleposlanika FLRJ v Parizu Srđjana Price obiskal danes ob 11. uri francoskega ministra za zunanje zadeve Georgesa Bidaulta, s katerim se je dlje časa razgovarjal. Govorila sta o Trstu in načinu za rešitev današnjega položaja v zvezi s tem vprašanjem. Veleposlanik Prica je privedel sinoči večerjo na čast jugoslovanskemu državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviču. Poleg članov jugoslovanskega veleposlanništva so prišli na večerjo tudi zastopniki francoskega ministrstva za zunanje zadeve z generalnim sekretarjem Alexandrom Parodijem.

Bidault se bo prihodnje dni sestal tudi z italijanskim ministrskim predsednikom Pello, ki pride v Pariz na čelu italijanske delegacije na zasedanje Evropskega sveta. V pariških krogih ne izključujejo možnosti, da bi prišlo s posredovanjem francoskega zunanega ministra do neuradnega sestanka med Popovičem in Pello.

Italijanski teroristi v Beneški Sloveniji

TRST, 27. okt. Po vesteh iz Slovenske Benečije se je teror in strahovanje Slovencev povečalo. V Slovenski Benečiji, zlasti v gornji Nadiški dolini, v bližini vasi Prosnid, Crni vrh in Mrsinj so se pojavile skupine teroristov, znanih pod imenom »trikoloristi«, ki so jih organizirali že pred leti za dušitev narodnostnega gibanja Beneških Slovencev. Te teroristične skupine so zagrele mnogo nasilja proti zavednemu slovenskemu prebivalstvu v Slovenski Benečiji, višek pa je bil umor Slovenca Andreja Juša. Miroljivo prebivalstvo je zaradi prihoda teh skupin preplašeno. Boji se, da ne bi te skupine izzivale obmejnih incidentov in tako še povečale že itak napeto stanje na meji.

Generalni direktor mednarodne letalske zveze v Zagrebu

Zagreb, 27. okt. V Zagreb je prispel danes g. Harold Gilman, generalni direktor F. A. I. — mednarodne letalske federacije. Z njim je prispel tudi generalni sekretar Letalske zveze Jugoslavije podpolkovnik Mihajlo Velimirovič. Gospod Gilman je prišel v našo državo na povabilo Letalske zveze Jugoslavije. Ogledal si bo več letalskih središč in voditelj Letalske zveze FLRJ se bo v imenu F. A. I. pozgovoril o letalski olimpijadi in II. svetovnem padalskem tekmovanju.

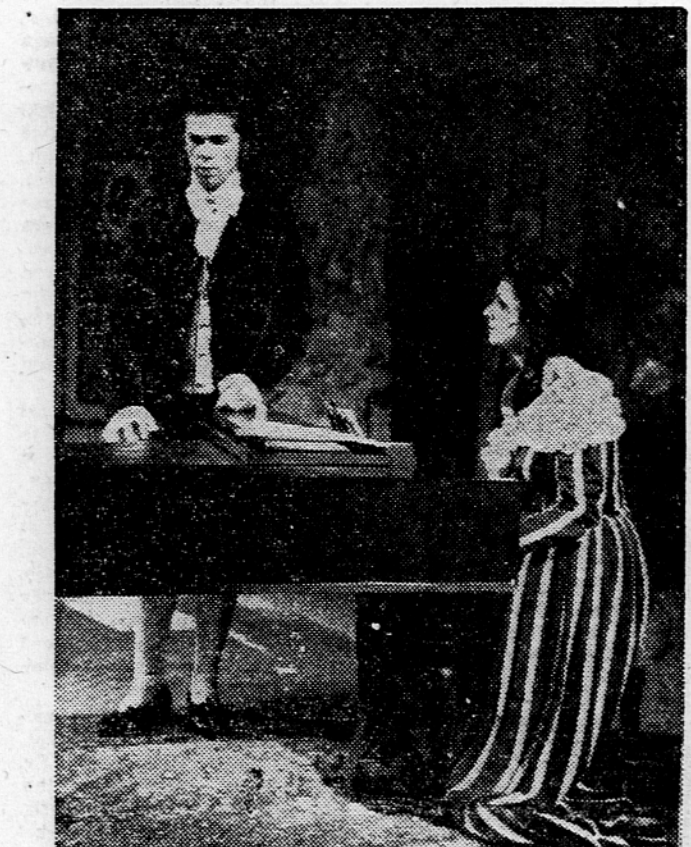
Dulles želi konferenco o tržaškem vprašanju

WASHINGTON, 27. okt. (r). Ameriški zunanji minister Dulles je danes izjavil novinarjem, da bi se predlagala konferenca petih držav v zvezi s tržaškim vprašanjem lahko pričela še prej, preden bo končana evakuacija angloameriških oboroženih sil iz cone A. Dodal je: »Čimprej pride do te konference, tem bolje bo.«

London, 27. oktobra (r). V britanskem zunanjem ministrstvu se je danes nadaljevala konferenca angleških in ameriških strokovnjakov, na kateri razpravljajo o tehnični plati tržaškega vprašanja. Tri strokovnjaki naj bi izdelali priporočila za vse prizadete vlade. Ta posvetovanja se vodijo v tesnih stikih s francosko vlado.

Madžarski poslanik prispel v Beograd

Beograd, 27. okt. (Tanjug). Davi je prispel v Beograd nov imenovani izredni poslanik in pooblaščen minister LR Madžarske v FLRJ g. Sandor Kurimsky. Na železniški postaji ga je sprejel načelnik protokola državnega sekretariata za zunanje zadeve dr. Sloven Smolaka.

Ljubljansko operno gledališče je sinoči uprizorilo Massenetoovo lirčno opero »Werther«, v kateri sta pod taktirko dirigenta Lovra Matačića pela vloga Wertherja Rudolf Franci, vloga Sariole pa Cvetka Součkova. Prizor iz III. dejanja.

Prihodnje leto bo naša industrija zaposlila 89.000 novih delavcev

V nedeljo je govoril Osman Karabegović na velikem predvolilnem zborovanju in Prijedoru. Poudarjajoč v govoru uspehe, ki smo jih dosegli doslej v industrializaciji in elektrifikaciji naše države, je dejal, da se bo proizvodnost dela v naši industriji v letu 1953-54 v primerjavi z letom 1952 povečala za 20 odstotkov, leta 1954-55 pa za 30 odstotkov. To bo skorajšnji uspeh naših velikanskih naporov v dvigavanju proizvodnih sil naše države. V razdobju 1953-54 bo naša industrija zaposlila 89 tisoč novih delavcev, leto pozneje (1954-55) pa še nadaljnjih 104 tisoč kvalificiranih in polkvalificiranih kadrov.

Kmetijski delavci naj bodo nosilci političnega dela na vasi

Plenum Republiškega odbora sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev — Tudi v kmetijstvu in v gozdarstvu se delavsko samoupravljanje vse bolj razvija

V nedeljo je zasedal v Mokričah pri Brežicah plenum Republiškega odbora sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev. Najprej je tajnik republiškega odbora Franc Martinec podal poročilo o delavskem samoupravljanju na kmetijskih posestvih in gozdnih gospodarstvih, o političnem delu v sindikalnih organizacijah, pripravi sindikalnih organizacij na bližnje volitve, kvalifikaciji kmetijskih delavcev itd. Poudaril je, da je sestav delavskih svetov na kmetijskih posestvih in gozdnih gospodarstvih letos boljše kakor lani, ker je zdaj v njih zastopanih več delavcev. Naglasil je, da je v svetih še vedno premalo žena in mladine. Tudi vsebina dela svetov se postopoma izboljšuje. Na nek-

atih posestvih in v gozdnih gospodarstvih pa se še vedno pojavljajo pomanjkljivosti. Ponekod je razen tega tudi oslabelo sindikalno delo, ker sindikalne organizacije spričo večje delavnosti delavskih svetov niso našle ustreznih oblik sindikalnega dela.

Sindikalne organizacije bodo morale v zimskih mesecih pojačati politično in kulturno delo.

V vsaki občini naj bo sindikat kmetijskih delavcev

Zastopniki delovnih kolektivov so v živahnih razpravah poudarili, da bi bilo treba v vsaki občini organizirati sindikat kmetijskih in gozdnih delavcev, v katerega naj bi se vklju-

čili vsi nameščenci in delavci kmetijskih zadrug, ekonomij, kmetijskih posestev, gozdnih gospodarstev, vodnih skupnosti itd. Tako bi postali ti sindikati močna organizacija, katere člani bi bili resnično nosilci političnega in strokovnega dela s kmeti. Ker bi se v ta sindikat vključili tudi nameščenci združenih trgovin, bi končno enkrat za vselej odpravili vprašanje tistih kmetijskih zadrug, ki se ukvarjajo le s trgovino. Sindikat bi moral skrbeti, da bodo vsi člani posevečali kar največ pozornosti kmetijski proizvodnji.

Ali bi bila reorganizacija gozdnih gospodarstev koristna?

Zastopniki gozdnih gospodarstev so razpravljali predvsem o reorganizaciji gozdnih gospodarstev, o kateri v nekaterih okrajih že precej govore. Na osnovi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, ki ga je pred meseci sprejela ljudska skupščina, upravljajo z gozdovi okrajni ljudski odbori. (Le-ta zdaj že upravljajo z gozdovi zasebnega sektorja, medtem ko upravljajo z državnimi gozdovi gozdna gospodarstva; gozdne površine teh gospodarstev pa se ponajveč raztezajo čez več okrajev). Osnutki novih gospodarstev uredb pa medtem predvidevajo delitev gozdnih gospodarstev po gospodarskih enotah v katere pridejo posamezne gozdne površine. Glede na to so se zastopniki zavzeli za to, naj ne bi sekali gospodarskih mej gozdov z upravno političnimi mejami okrajev. To bi bilo po njihovem mnenju v prvi vrsti težko izvesti, poleg tega pa je treba pri tem upoštevati tudi cestno omrežje, ki je sedaj speljano po gospodarskih eno-

tah. Kar se reorganizacije tiče, so zastopniki gozdnih gospodarstev predlagali, naj bi se vsa posvetovanja o morebitni reorganizaciji gozdnih gospodarstev vodila skupaj s sindikati kmetijskih in gozdnih delavcev.

Novoustanovljenim kmetijskim posestvom bo treba pomagati

Zastopnik kmetijskega posestva v Kidričevem je govoril zlasti o problemih v Halozah. Dejal je, da so odvzeti vinogradji (na osnovi viničarskega zakona) — marsikje precej izčrpani, ker so jih dosedanjim gospodarjem samo izkoriščali. Zaradi tega bo v nekaterih novoustanovljenih kmetijskih posestvih v prvih letih malo dohodkov. Sindikalne organizacije in ljudska oblast bodo morali tem posestvom pomagati pri obnovi vinogradov in pri vzgoji novih članov kmetijskih posestev, bivših vničarjev. Omenjeni zastopnik je obenem ostro grajal tista kmetijska posestva, ki nameravajo v zimskih mesecih poslati delavce na brezplačni dopust. To početje nekaterih kmetijskih posestev je obsojil tudi zastopnik okrajnega odbora sindikata kmetijskih delavcev iz mari-borske okolice. Le-ta je razen tega kritiziral nekatere kmetijske zadruge (v Jakobskem dolu in drugod), ki nočejo prevzeti v upravljanje odkupljeno zemljo.

Za tem je govorilo še več navzočih. Zastopnik podjetja »Agrotehnika« je med drugim predlagal, kaj naj sindikalne organizacije store da bodo preprečile prometne nesreče, ki jih povzročajo nekateri slabo izvedeni traktoristi. Zaradi takšnih traktoristov je bilo v enem letu 28 smrtnih nesreč, — ač,

Kakor smo včeraj poročali, je predstavništvo arhierejskega sinoda srbske pravoslavne cerkve izročilo 26. oktobra predsedniku republike maršalu Titu pisno, v katerem izraža arhierejski sinod svojo solidarnost s tistimi, ki ga zavzelo naše državno vodstvo glede tržaškega vprašanja po krivičnem sklepu britanske in severnoameriške vlade od 8. oktobra t. l. — Na alihi patriarh Vikentije Prodanov s predsednikom republike.

Doslej je potrjenih 350 kandidatur za zvezno Ljudsko skupščino

Po vsej državi se ob živahnem sodelovanju volivcev vključuje postavljanje kandidatov — Zasedanje zvezne volilne komisije

Beograd, 27. okt. Zvezna volilna komisija je prejela do danes pismena ali telefonična obvestila o potrditvi 310 kandidatur za poslance obeh svetov zvezne Ljudske skupščine. Za zvezni svet je bilo potrjenih 249 kandidatur, za zbor proizvajalcev pa 61. Od tega za zbor proizvajalcev v skupini industrije 51, v skupini kmetijstva pa 10 kandidatur.

Skupno število potrjenih kandidatur je večje, vendar pa zvezni volilni komisiji posamezni okraj ne pošiljajo splošno poročil. Računajo, da je bilo do zdaj v vsej državi potrjenih nad 350 kandidatur za oba doma zvezne Ljudske skupščine.

V Srbiji so potrjene kandidature za tri četrtine volilnih okrajev

BEograd, 27. okt. Volilna komisija LR Srbije je potrdila do sedaj kandidature za poslance v republiški svet skupščine za 141 volilnih okrajev, ki jih je skupno 184. Potrjenih je 162 kandidatur, kar pomeni, da je v nekaterih okrajih po več kandidatur. Po podatkih volilne komisije so na zborih volivcev predlagali 256 kandidatur, toda le 162 kandidatur je izpolnilo vse zakonite pogoje za porditev kandidature. Med potrjenimi kandidati je samo 7 žena.

V republiški svet proizvajalcev so potrjene kandidature v skupini industrije v 24 volilnih okrajih od skupno 67. Med kandidati, ki so potrjeni, je 11 delavcev, 8 sindikalnih funkcionarjev ter 5 uslužbencev, inženirjev in direktorjev podjetij. Doslej je med kandidati samo ena žena. V skupini kmetijstva so doslej potrjene kandidature v 19 volilnih okrajih, manjkajo še kandidature za 31 volilnih okrajev. Med doslej potrjenimi kandidati je 9 kmetov, drugi pa so po večini zadržani funkcionarji, upravniki kmetijskih delovnih združenj in agronomi.

Volilne priprave v Sarajevu

SARAJEVO, 27. okt. Mnogo pred zakonitim rokom so v Sarajevu končali vse priprave za izvolitev zborov proizvajalcev. Na 77 zborih volivcev so postavili kandidature, in sicer 58 iz skupne industrije. Med 231 potrjenimi kandidati je samo 9 žena. Po poklicih je 46 delavcev, 96 uslužbencev, 76 obrtnikov, 15 direktorjev in 3 sindikalni funkcionarji. Delavci so sorazmerno zastopani zelo malotičevilo. Volilna komisija pa pravi, da je to le površni vtis, ker je med obrtniki veliko število delavcev. Zasebnih obrtnikov je med kandidati 14, izvoljeni bodo pa 3. V Sarajevu bo 175 volišč. Za predsednike volilnih odborov je republiška volilna komisija izdala brošuro s podrobnimi navodili o tehnični glasovanju, še ta teden pa bo sarajevski dvorac seminarja, da se vse volilne komisije im bolj usposobijo za svojo odgovorno nalogo.

Francšek Sajce:

Vatikan - tradicionalni nasprotnik svobodoljubnih Jugoslovancev

V »Slovenskem poročevalcu« sem 16. oktobra objavil članek »Pacellijev blagoslov Italijanskega imperializma«, zaradi katerega mi je rad o Vatikanu 20. oktobra posvetil nekaj minut v svoji slovenski oddaji. Vatikanški speaker se je v svoji obrambi Vatikanu zatekel k splošnim frazam in zankanjem nekaterih dejstev. Nato je med drugim rekel: »Dokaz je njegov (t. i. moj) trditveni dokaj plehki in negotov, ker to niso cerkveni dokumenti, kajti edino ti bi mogli kompromitirati vatikanske kroge...«

V imenovanem članku sem na kratko našel več ali manj znana dejstva o bratstvu Vatikanu z italijanskim fašizmom in imperializmom. Zato niti nisem navajal posebnih dokazov za svoje trditve. Ker pa me je vatikanški radio izval, sem napisal podlistek, v katerem ne bom uporabljal splehkih in negotovih dokazov, ampak bom svoje trditve dokazal s katoliškimi in cerkvenimi dokumenti.

Sedanja papeževa podpora in blagoslov italijanskemu imperializmu ni nekaj izjemnega, kar zaradi tega, ker je današnja Jugoslavija socialistična država, ampak je le najnovejšo dejanje v tradicionalni vatikanški politiki do nacionalnih tujih svobodoljubnih jugoslovanskih narodov. Vatikanški krogi in njihovi eksponenti pri nas to radi zanikavajo. Vendar pa

V Makedoniji je zaključeno kandidiranje za zvezni in republiški svet

Skoplje, 27. okt. V vseh okrajih Makedonije so končani zbori volivcev za izbiro kandidatov in ljudskih poslancev za zvezno in republiško skupščino. Do kraja tega tedna bodo zaključene tudi kandidature v zvezni in republiški zbor proizvajalcev. Po poročilih republiške volilne komisije so bile do sinoči potrjene 23 kandidature za zvezno skupščino, 2 kandidatur za zvezni svet proizvajalcev, 119 za republiško skupščino in 10 za republiški svet proizvajalcev. Razen v prespanskem okraju, kjer sta postavljena dve kandidaturi, je v vseh okrajih Makedonije samo po 1 kandidat. Za republiško skupščino pa je v vseh okrajih dvakrat več kandidatur, kot pa jih bo izvoljenih. Med potrjenimi kandidati za republiško skupščino je tudi predsednik republiškega izvršnega sveta Makedonije Lazar Koliševski, ki kandidira v Skopju.

Na Hrvaškem zaključujejo zbere volivcev

Zagreb, 27. okt. Zbori volivcev se tudi na Hrvaškem bližajo kraju. Zanimivo je, da doslej v nobenem volilnem okraju ni prišlo do liste dr-

žavljanov, ker posamezniki, ki so to poskušali, niso našli opore pri volivcih. Doslej je bilo že nad 3000 zborov volivcev, na katerih je sodelovalo več sto tisoč volivcev. Zlasti živahnost je znanjanje za volitve na vasi. Skoraj povsod so podrobno obravnavali posamezne kandidature. Po končanju zborov volivcev se bodo začela volilna zborovanja v vseh mestih in v vseh občinah. Poleg kandidatov bodo na teh zborovanjih govorili tudi ugledni javni delavci iz drugih republik. V Osijeku bo govoril predsednik izvršnega sveta BiH Djuro Pucar, na Reki podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade, v Djakovu Mijalko Todorovič, v Sisku pa Dragoljub Colakovič.

Seja zvezne volilne komisije

BEograd, 27. okt. Jutri popoldne bo seja zvezne volilne komisije, na kateri bodo sprejeli navodila o organizaciji in zbiranju statističnih podatkov o volilnih rezultatih za zvezno Ljudsko skupščino. Pri tem obsežnem delu bo sodeloval tudi Zvezni zavod za statistiko z vsemi svojimi organi. V ta namen so že izdani potrebni obrazci. Največjo odgovornost za točnost in pravilnost statističnih podatkov v zvezi z volivci bodo imeli volilni odbori in drugi volilni organi. Vse statistično gradivo bo objavljeno v posebni publikaciji zvezne volilne komisije, ki bo vsebovala tudi potek in pregled volitev. Na jutrišnji seji bo zvezna volilna komisija imenovala tudi volilne odbore na pomorskih in rečnih ladjah, ki bodo na dan volitev izven

jugoslovanskih ozemelskih voda. Komisija bo tudi določila, kdo bo pooblaščen na ladjah ugotavljati volilne rezultate in jih sporočiti zvezni volilni komisiji. Te podatke bo zvezna volilna komisija takoj dostavila pristojnim okrajnim volilnim komisijam, da jih upoštevajo pri ugotavljanju končnih rezultatov o izvolitvi ljudskih poslancev.

Za volilni sklad je zbranih že nad 15 milijonov dinarjev

BEograd, 27. okt. Po poročilih iz vse države, je dosežaj zbranih za volilni sklad nad 15 milijonov dinarjev. Srbija je dala nad 3, Istra in Hrvatska milijon in pol, Beogradjani milijon, meščani Mostarja pol milijona dinarjev. To pa so le delni podatki o zbranim denarju. Če bi vsak član Socialistične zveze delovnega ljudstva dal za volilni sklad samo pet dinarjev, bi volilni sklad narasel na nad 40 milijonov dinarjev.

Denarna sredstva, ki so jih zbrale organizacije SZDL za volilni sklad in s katerimi smejo po sklepu plenuma zveznega odbora SZDL samostojno razpolagati, bodo porabljena v glavnem za predvolilno agitacijo (zborovanja, tiskanje razglasov in letakov itd.). V Sloveniji in Makedoniji so iz tega sklada krili stroške za natis brošur o političnem, gospodarskem in kulturnem razvoju republike od zadnjih volitev. V Ljubljani so natisnili brošuro »Jugoslavija po osmih letih«, ki slika celotni gospodarski razvoj v naši državi.

Ljubljansko mestno posojilo bomo lahko vpisovali z obveznicami II. Ljudskega posojila

Ljubljana, 27. okt. Danes je imela sestanek komisija za vpis mestnega posojila. Člani komisije so ugotovili, da je bilo doslej vpisane 58 milijonov 671 tisoč din posojila. Sorazmerno malo posojila (4 milijone din) je bilo vplačanega v oktobru. Najslabše vpisujejo posojilo obrtniki, ki so doslej dali le 324.500 dinarjev in kmetje.

Komisija je bila mnenja, naj terenske organizacije Socialistične zveze in ostale množične organizacije ter podjetja posvečajo temu vprašanju večjo pozornost. Prav bi bilo, če bi o vpisu posojila čimprej razpravljala tudi mestni zbor in zbor proizvajalcev ljubljanskega mesta Ljubljana. Komisija je ob tej priložnosti razpravljala še o predlogu, po katerem bi lahko plačevali mestno posojilo tudi z obveznicami drugega ljudskega posojila. Te obveznice bi sprejemala Mestna hranilnica, ki bi vrednosti predložene obveznice dodala še vrednost dosežanih obresti in na osnovi tega izdala novo obveznico mestnega posojila. Člani komisije so se s tem predlogom strinjali in sklenili, naj začne Mestna hranilnica takoj sprejemati obveznice drugega posojila.

Novo mesto padlim borcem

Na velikem zborovanju bo jutri govoril član zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colakovič

NOVO MESTO, 27. okt. Svoj prvi občinski praznik bodo v Novem mestu praznovali v četrtek 29. oktobra. Priprave za čim svečanejšo praznovanje so v glavnem že končane. V posebej za to prirejeni avli stare Kresje je že vridana marmornata plošča z imeni vseh padlih borcev in žrtve fašističnega terorja z območja mestne občine, sredi plošče pa so imena padlih dolenskih narodnih herojev. Pri vstopu v avlo so postavili doprsna kipa komandanta Staneta in komisarja Petra, na drugi strani in komisarja Garzaroli Marjan, direktor Gozdnega gospodarstva, Postojna; 44 — del okraja Postojna Zidar Milan, direktor tovarne gradbenega materiala, Trnovo.

Republiški zbor proizvajalcev — II. proizv. skupina: 11 — del okraja Postojna in Sežana Jakomin Ivan, kmet, Kubed, in Zakrajšek Alojz, predsednik OZZ, Postojna.

Po ugotovitvah republiške volilne komisije od 27. oktobra ob 11. dopoldne so bile za Zvezni zbor (skupno število volilnih enot 24) potrjene kandidature v 21. volilnih enotah (19 moških in 2 ženski).

Za Zvezni zbor proizvajalcev I. proizvajalne skupine (skupno število volilnih enot 18) so bile potrjene kandidature v 14 volilnih enotah (13 moških in 1 ženska).

Za Zvezni zbor proizvajalcev II. proizvajalne skupine (skupno število volilnih enot 4) je potrjenih 5 kandidatur (moških in sicer v 3 volilnih enotah trije, v eni volilni enoti pa dva).

Za Republiški zbor (skupno število volilnih enot 122) so bile potrjene kandidature v 94 volilnih enotah in sicer 126 kandidatur (111 moških in 15 žen), po eden v 66 vol. enotah, po dva v 27 vol. enotah in po trije v 3 volilnih enotah.

Za Republiški zbor proizvajalcev I. skupine (skupno število volilnih enot 59) so bile potrjene kandidature v 39 volilnih enotah, kjer kandidira 51 kandidatov (50 moških in 1 žena) in sicer v 27 volilnih enotah po eden, v 12 volilnih enotah pa po dva.

Za Republiški zbor proizvajalcev II. skupine (skupno 13 vol. enot) so potrjene kandidature v 11 volilnih enotah in sicer 17 kandidatov (16 moških in 1 žena), v 5 volilnih enotah po eden v šestih volilnih enotah pa po dva.

Posvet kandidatov novomeškega okraja

NOVO MESTO, 27. okt. Dopoldne so se zbrali v Novem mestu na skupnem posvetu vsi kandidati novomeškega okraja. Kandidati so se predvsem seznanili s političnimi in gospodarskimi problemi okraja, nakar so odšli na teren med svoje volivce. Objurili so, da bodo do volitev obiskali po možnosti vse večje kraje svoje volilne enote in priredili volilna zborovanja ter imeli vsake sestanke. Kandidat za republiški zbor za sektor Mokronog, Trebelno, Mirna peč in Trška gora tov. Franc Kresc — Coban je imel v nedeljo 25. t. m. že predvolilno zborovanje v Otočju, kjer se je zbral okrog 100 ljudi, ki so svojega kandidata prisrčno pozdravili. Ko se je tov. Coban zahvalil za zaupanje, je poudaril, da je ponosen, ker je kandidat prav za ta kraj, koder se je boril med vojno. R.

Z zborov volivcev v Ljubljani

V ponedeljek zvečer je bil v kulinčni stišenskega kolodvora zbor volivcev za 33. volilno enoto 6 (južnovzhodni teren Bežigrada), ki je soglasno postavil za kandidata v Zvezni zbor Ljudske skupščine FLRJ Vido Tomšičev. Za Republiški zbor je zbor volivcev postavil kot kandidata sekretarja mestnega komiteja ZK Vladimira Krivica in Jožeta Kopitarja. Udeležba na zboru volivcev je bila razmeroma dobra. O zunanjepolitičnih dogodkih ter o naši zunanji in notranji politiki sta ob tej priložnosti govorila inž. Kerin in Zupet, nakar je zbor volivcev na predlog tov. Luilkove odposlal zveznemu izvršnemu svetu resolucijo, ki poudarja, da so zahteve našega državnega vodstva glede Trsta in cone A zahteve vseh jugoslovanskih narodov, nadalje resolucijo OZN, ki pravi, da stoji ljubljansko prebivalstvo trdno ob strani našega državnega vodstva, ker izraža voljo vseh državljanov FLRJ, Osvobodilni fronti v Trstu pa borbeno pozdrave v željo, da bi naša borba za uresničenje naših pravičnih zahtev čim prej uspela z geslom: Tujega nočemo, svojega ne damo!

Na zboru volivcev terena Gradisce so ob velkem navdušenju vseh udeležencev sprejeli il za Zvezni zbor kandidatura tov. Edvarda Kardelja, za Republiški zbor pa tov. Ferda Kozaka. Doslej so člani SZDL na tem terenu vedno predlagali za Republiški zbor: tov. dr. Marijana Breclja in tov. Lojza Zeta Pljukurja, ker pa je tov. dr. Marjan Breclj sprejel kandidatura v II. volilni enoti v Trnovem, tov. Piškur pa kandidatura ni mogel sprejeti zaradi dolžnosti, ki ga čakajo v upravno-političnem področju, je zbor volivcev izbral kot kandidata za Republiški zbor tov. Ferda Kozaka. — Zbor volivcev je na koncu z navdušenjem sprejel predlog, da se sporoči tov. Edvardu Kardelju v posebni brzjavki zahvala, ker je sprejel kandidatura za Zvezni zbor v mestu Ljubljani.

Tovariš Boris Zihert med voljaki — volivci

V ponedeljek zvečer je predaval vojakom škofojloške garnizije član izvršnega sveta LRS tov. Boris Zihert. Predavanje je obsegalo vsa važnejša vprašanja v zvezi z našim znanjem in notranjo politiko. Kakor tudi splošno politično situacijo v svetu. Tov. Zihert je nato govoril še o našem novem volilnem zakonu, o nalogah ljudskih poslancev v zvezni in republiški ljudski skupščini, o uspešnih naših dosežkih v borbi za socializem, o delavskem samoupravljanju in podobnem. Tudi o tržakem vprašanju je podrobno govoril kot o najvažnejšem vprašanju danes v svetu. B. P.

Člani Socialistične zveze in vsi volivci segajte po blokni volilnega sklada!

Pogreb ponesrečenih Mežičanov

Mežica, 27. okt. (Po telefonu). Danes popoldne se je prebivalstvo koroškega kota poslovalo od ponesrečenih nadzornika Stanka Makuca, strojnika Adolfa Jurača in delavca Maksa Stumpfla, ki so se zastupili zaradi nesrečne manipulacije z ogljikovim monoksidom v topilnici v Mežici. Tako velikega pogreba že dolgo ne pominjajo. Poleg celotnega kolektiva Mežice in okoliškega prebivalstva je prisostvovalo

lavske svete in upravne odbore, ki so administracijo podjetja slabo in površno kontrolirali, ali pa jo sploh prepuščali samim uradnikom. Posledice takega neodgovornega dela knjigovodstev bodo morali sedaj nositi vsi člani kolektiva, s tem, da bodo dobili le 30 odstotkov plače, oziroma, da jim v najtežjem primeru banka sploh ustavi vsako kreditiranje. So primeri, da poteka proizvodnja v redu, ljudje se trudijo, administracija pa tega ne evidencira. Cas bi bil, da delovni kolektiv napravi red v knjigovodstvih svojih podjetij in da postavijo na taka mesta odgovorne ljudi, ki se bodo zavedali svoje odgovornosti pred kolektivom in skupnostjo.

V bodoče bodo morali pri takih podjetjih tudi okrajni in mestni ljudski odbori in pravem času zaostri kontrolo. Okrajni ljudski odbori so za pravočasno oddajo bilance posameznih podjetij zainteresirani, vendar, vse kaže, da bi jih bilo treba na to vedno iznova spominjati in vzpodbujati. Okrajni in mestni ljudski odbori in pravem času zaostri kontrolo. Okrajni ljudski odbori so za pravočasno oddajo bilance posameznih podjetij zainteresirani, vendar, vse kaže, da bi jih bilo treba na to vedno iznova spominjati in vzpodbujati. Okrajni in mestni ljudski odbori in pravem času zaostri kontrolo. Okrajni ljudski odbori so za pravočasno oddajo bilance posameznih podjetij zainteresirani, vendar, vse kaže, da bi jih bilo treba na to vedno iznova spominjati in vzpodbujati.

Stanje kakršno je vladalo v pogledu oddaje bilance še pred enim mesecem, se je znatno popravilo. Tako je bilo še 25. septembra v Sloveniji 889 podjetij, ki niso oddali polletnih bilanc. Vendar največ od tega odpade na obrtniške obrate, kjer ni oddala bilance 472 obrtnikov. Na drugem mestu je trgovina, največ drobna trgovina, kjer ni oddala bilance 282 trgovskih podjetij. Od celotnega števila 889 še neposlanih bilanc v prejšnjem mesecu, jih je banka dobila do danes samo iz štirih okrajev Slovenije 200. S tem se je ta postavka občutno zmanjšala, ter kakor že rečeno, ne bo prizadetih več kot 200 podjetij, ki bilance ne bodo oddala.

Ravno to pa bo moral biti signal okrajem, da bodo v bodoče odločneje vztrajali pri postavljenih rokih in zahtevali od nediscipliniranih večjo disciplino. V podjetjih, ki bodo prišla pod udar te uredbe oziroma odloka, nosijo največjo odgovornost knjigovodje, njihovi oddelki in ves administrativni aparat, ki je za to nalogo zapolnjen. Brezdvoma pa pade ta odgovornost tudi na organe delavskega upravljanja, na de-

lavski svete in upravne odbore, ki so administracijo podjetja slabo in površno kontrolirali, ali pa jo sploh prepuščali samim uradnikom. Posledice takega neodgovornega dela knjigovodstev bodo morali sedaj nositi vsi člani kolektiva, s tem, da bodo dobili le 30 odstotkov plače, oziroma, da jim v najtežjem primeru banka sploh ustavi vsako kreditiranje. So primeri, da poteka proizvodnja v redu, ljudje se trudijo, administracija pa tega ne evidencira. Cas bi bil, da delovni kolektiv napravi red v knjigovodstvih svojih podjetij in da postavijo na taka mesta odgovorne ljudi, ki se bodo zavedali svoje odgovornosti pred kolektivom in skupnostjo.

Slike z meje

Naši ljudje ob italijanski meji z zanimanjem opazujejo, kaj vse se tam dogaja. Da kopičijo Italijani ob naši meji svoje »junške čete«, jih niti najmanj ne vznemirja. Mirno opravljajo svoje vsakdanje delo, govore o bližnjih volitvah in snujejo načrte za bodočnost. Razpoloženje na oni strani meje pa je povsem drugačno. Povsod je opažati veliko vznemirjenje in strah pred bodočnostjo. Tako so imeli te dni italijanski vojniki pri nekaj obmejnih karavah alarm. Pred postrojeno vojsko je stopil oficir in jim začel razlagati, da je položaj zelo težak in da morajo Italijani računati najmanj po 10 vojakov na vsakega jugoslovanskega borca. »Hrabra vojska« ga je strme poslušala in — zaplakala...

Naši dvoletniki so povzročili hud preplah med italijanskimi vojniki, ko so jim navzeli, da je prišla v Tolmin jugoslovanska divizija, toda brez pušk, oborožena samo z noži in bombami. Ta vest je naprtila med italijanskimi vojniki silen preplah, kajti spominjajo se še, kako so partizani golih rok odvezali italijanskim »junakom« orožje in jih pogrnali v beg.

Rano jutraj se je vzpenjala na obmejnem sektorju kolona italijanskih vojakov po stezi v hrib. Šli so v gosjem redu. Prav takrat je komandir naše karavle stopil na plan in dal znak s piščalko za fizikalne jutranje vežbe naših granicarjev. Italijanske vojske je živžig tako prestrašil, da so se jedrno poskrili za grmovjem in kamenjem. Ko so naši vojniki v samih srajčah nastopili pred karavlo in pričeli jutranjo gimnastiko, so se Italijani osramočeni spet prikazali izza grmovja.

Takih in podobnih dogodkov je vsak dan vse polno. Za navedeni dovolj jasno prikazujejo resnični položaj ob meji, D. J.

V Sloveniji potrjene kandidature

Za zvezni zbor je potrjenih 21 kandidat in sicer 19 moških in 2 ženi, za Republiški zbor pa 126 kandidat in sicer 111 moških ter 15 žen

Ljubljana, 27. oktobra. Po podatkih republiške volilne komisije so bile na novo potrjene naslednje kandidature:

ZVEZNA LJUDSKA SKUPŠČINA

Zvezni zbor (prva številka pomeni volilni okraj) 202 — Postojna in Sežana Regent Ivan, član izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, Ljubljana. Zvezni zbor proizvajalcev — I. proizvajalska skupina: 94 — Postojna in Sežana Janežič Andrej, direktor Lesnoindustrijskega podjetja, Pivka; Zvezni zbor proizvajalcev — II. proizvajal. skupina: 48 — okraj Postojna, Sežana, Gorica, Tolmin, Radovljica, Kranj Karmelj Maks podpredsednik Glavne zadruženje zveze Slovenije, Ljubljana.

LJUDSKA SKUPŠČINA LRS

Republiški zbor: 33 — del okraja Krško Bajc Martin, trgovski poslovodja, Brežice; 42 — del mesta Ljubljane Moajc Dr. Helj, predsednik MLO Ljubljana; 46 — del mesta Ljubljane Zupet Avgust, namešč., Ljubljana in Babnik Andrej, direktor

trgoveškega podjetja Volna, Ljubljana; 58 — del okraja Ljutomer Pavlica Zlato, študent srednje ekonomske šole, Gornja Radgona; 66 — del mesta Maribor Janhuba Rudi, direktor Slovenskega poročevalca, Ljubljana; 91 — del okraja Postojna Hacc Matevž, sekretar OK ZKS, Postojna; 92 — del okraja Postojna Dvogvan Anton, delavec v tovarni lesonitnih plošč, Ilirska Bistrica; 93 — del okraja Postojna Batič Branko, nameščeneec, Ljubljana; 94 — del okraja Postojna Borstnar Jože, član izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, Ljubljana.

Republiški zbor proizvajalcev — I. proizv. skupina: 1 — del mesta Celje Svetek Andrej, direktor železarne Store, Lipa pri Storah, in Pilih Julij, gradbeni tehnik, Celje; 2 — del mesta Celje Mežnaric Alfred, namestnik vodje mehanične delavnice tovarne emajlirane posode, Celje; 3 — del mesta Celje Pirih Regina, nameščena v prednicini Metka, Celje; 13 — del okraja Kranj Borc Mavrič, tajnik Republiškega sindikalnega sveta, Ljubljana, in Bošjančič Ange-

la, sekretar podjetja, Kranj; 18 — del mesta Ljubljane Gerbec Jože, direktor PTT, Ljubljana, in Kristan Ivan, direktor Mestne instalacije, Ljubljana; 20 — del mesta Ljubljane Cvar Ivan, upravnik pekarnice, Ljubljana; 32 — del mesta Maribor Pušenjak Rado, direktor podjetja Vino Sadije, Maribor; 43 — del okraja Postojna Garzaroli Marjan, direktor Gozdnega gospodarstva, Postojna; 44 — del okraja Postojna Zidar Milan, direktor tovarne gradbenega materiala, Trnovo.

Republiški zbor proizvajalcev — II. proizv. skupina: 1 — del mesta Celje Svetek Andrej, direktor železarne Store, Lipa pri Storah, in Pilih Julij, gradbeni tehnik, Celje; 2 — del mesta Celje Mežnaric Alfred, namestnik vodje mehanične delavnice tovarne emajlirane posode, Celje; 3 — del mesta Celje Pirih Regina, nameščena v prednicini Metka, Celje; 13 — del okraja Kranj Borc Mavrič, tajnik Republiškega sindikalnega sveta, Ljubljana, in Bošjančič Ange-

ni in kdo drugi naj bi to storil kot Avstroogrska. All bo to hotela in mogla? Izkoristil sem priložnost, da pomirim Njegovo svetost glede naših namer...

Papež je pripomnil, da je škofov (Mahnčič — op. F. S.) tajnik s Krka nedavno v Zadru »sans genes« bral glasloško ma... »Sporočil sem mu, je rekel Sv. oče, da imam njegov postopek za popolnoma nedopusten liberalizem in zato sem duhovnika kaznoval s strogo cerkveno cenzuro... »Sporočite vaši vladji, je naglasila Njegova svetost, da gledam glasloški cerkveni jezik absolutno kot propagandno sredstvo za poslovanje, zaradi česar moram samo svetovati, da se temu vprašanju posveti veliko skrbno. Ob tem je papež izrazil še nekaj ostrih pripomb na panslavistične tendence, ki jih nikakor ne odobrava.« (Državni arhiv na Dunaju — P. A. XI/291, No 27 ad 27. VIII. 1913).

Ko je Avstroogrska po miru v Bukarešti zagrozila Srbiji, da jo bo napadla, je vatikanški državni tajnik kardinal Merry del Val princu Schönburgu, kot je ta 3. novembra 1913 poročal avstroogrskemu zunanemu ministru grafu Berchtoldu, nizzrazil radost zavoljo našega energičnega stališča. In tudi sam Pij X. je bil bojno razpoložen:

»V današnjih avdicenci pri Njegovi svetosti... je Sv. oče, ki je začel pogovor z omembo naše energične demarše v Beogradu, dal nekaj zelo karakterističnih pripomb. »Na vsak način bi Avstroogrska bolje storišale, je v nadaljevanju rekla Njegova svetost, če bi kaznovala Srbe za vse storjene krivice...« (P. A. XI/291, ad 3. XI. 1913).

(Dalje prehoditi)

GENERALNA SKUPSCINA OZN

Jugoslovanska delegacija nasprotuje vsem oblikam plemenskega zatiranja

Posebni politični odbor razpravlja o plemenskem zatiranju v Južnoafriški uniji — Generalni sekretar Arabske lige kot opazovalec pri Generalni skupščini

New York, 27. okt. (Tanjug). Posebni politični odbor Generalne skupščine razpravlja danes petič o vprašanju plemenskega zatiranja v Južnoafriški uniji. Navzlic mnogim sklepom Združenih narodov vlada v Capetownu ni spremenila svoje rasistične politike tako proti Indijcem, kot proti ostalim narodom pod njeno upravo.

nijboljša pot za rešitev takih vprašanj pot Združenih narodov, čeprav naša delegacija nima nič proti neposrednim pogajanjem, če bi se prizadete strani o tem sporazumele. Prepricano, da brani pravico stvar, jugoslovanska delegacija dosledno nasprotuje vsem oblikam plemenskega zatiranja, je končal jugoslovanski delegat Vilović.

New York, 27. okt. (AFP). Komisija Združenih narodov za proučevanje rasnega problema v Južnoafriški uniji je danes poslala Generalni skupščini poročilo, v katerem navaja, da je politika plemenskega zatiranja v Južnoafriški uniji v nasprotju z Ustanovno listino OZN. Ta politika lahko povzroči neposredne in resne posledice za razvoj sovravnosti nasproti belcem, pravi poročilo, ter je zelo nevarna za mir v državi in za mednarodne odnose. V komisiji so delegati Francije, Čila in Haitija.

NEW YORK, 27. okt. (r). Ameriški delegat v OZN je danes obtožil Sovjetsko zvezo, da je izsiljevala od ujetih ameriških letalcev na Koreji priznanje, češ da so vodile ZDA na Koreji bakteriološko vojno. V zvezi s tem je ponovno zahteval, naj nevtalna komisija ugotovi neresničnost sovjetskih trditev. V svoji obtožbi je ameriški delegat navedel, da je bilo na Koreji ujetih 107 ameriških letalcev. Te ujetnike so ločili od drugih in jih zapirali v posebno taborišče, kjer so jih na najbolj neverjetne načine mučili, da bi izsilili od njih zaželeno priznanje. Stiri deset ameriških letalcev je odklonilo sleherno izjavo, 36 letalcev je podleglo nečloveškemu pritisku in podpisalo narekovana priznanja, 14 jih je zaradi mučenja umrlo, za 17 letalci pa je izginila vsaka sled.

Sedaj so repatriirali 6 ameriških letalcev, katerih dozdnevna priznanja so služila Sovjetom za njihove obtožbe glede bakteriološke vojne. Ti letalci sedaj izjavljajo, da so jim bila ta priznanja izsiljena z nečloveškim mučenjem. Ameriški delegat je navedel razne metode mučenja, ki je trajalo po več mesece. Nekega letalca so postavili pred živ in mu grozil z ustrelitvijo, če ne podpisuje predloženega priznanja. Druga so vezanega na kol in ga pustili viseti po več dni, dokler ni klonil in podpisal. Zopet drugi so morali po 24 ur stati nepremično. Po tri dni so jih puščali brez hrane in po 8 dni brez vode. Ameriški delegat je v svojem govoru poudaril, da je sovjetska vlada iznesla svoje obtožbe že leta 1952, od takrat naprej pa na vse mogoče načine onemogoča, da bi nevtalna komisija ugotovila resnico. V svojem odgovoru je sovjetski delegat Malik zavrnil trditve, da so bila priznanja izsiljena z mučenjem, in trdil, da so ameriške oblasti terorizirale repatriirane letalce, da bi preklicali svoja prejšnja priznanja.

NEW YORK, 27. okt. (r). Na svoji današnji seji je Varnostni svet nadaljeval razpravo o izraelsko-arabskem sporu. Na dnevnem redu je pritožba Sirije zaradi izkoriščanja reke Jordan po Izraelu in razprava na zahtevo treh zahodnih sil zaradi napetosti med Sirijo in arabskimi državami v zvezi z nedavnim izraelskim napadom na jordansko vas. Dreviski v Varnostnem svetu poročal o položaju vodja misije OZN za nadzorovanje premirja v Izraelu polkovnik Van Bunnick.

Ridgway prispel v Tokio
Tokio, 27. okt. (UP). Vodja generalnega štaba ameriških kopnih sil general Mathew Ridgway je prispel danes v letalno v Tokio, od koder bo jutri odpotoval na Korejo. Ob prihodu v Tokio je Ridgway

izjavil, da je namen njegovega obiska na Koreji popolnoma vojaške narave in da ni prinesel s seboj nobenih navodil glede dajanja pojasnih vojnim ujetnikom, ki je sedaj običajno na mrtvi točki. General Ridgway bo obiskal tudi druga ameriška oporišča na Daljnem vzhodu, 3. novembra pa se bo vrnil v Washington.

Pred volitvami novega zahodnoberlinskega senata

BERLIN, 26. okt. Novi zahodnoberlinski župan dr. Walter Schreiber je objubil, da bodo čimprej volitve novega zahodnoberlinskega senata na temelju nadaljnje sodelovanja treh demokratičnih strank (kristiansosocialne, socialistične in demokratske). Volitve novega župana se bo udeležilo 122 poslancev zahodnoberlinskega parlamenta, ki so oddali za kristiansosocialnega kandidata dr. Schreibera 62, za socialističnega kandidata dr. Suhra pa 57 glasov. Oba kandidata po pravih niso volila, ena glasovnica pa je bila prazna. Takoj po volitvah je dr. Suhr sprejel predsedstvo zahodnoberlinskega parlamenta. Izjavil je, da bo imel naslednik Ersta Reuterja težke naloge.

ZADNJI TELEGRAMI

Teheran, 27. oktobra (AFP). Polkovnik Khalil Bozorghmer, odvetnik dr. Mosadikja je obvestil sodišče, da je zbral gradivo za obrambo svojega klienta. Menijo, da se bo jutri sestalo sodišče in določilo proceduro za proces. Na naslednji seji sodišča bodo zaslišali dr. Mosadikja in general Riahija, šele nato bo proces.

Trst, 27. oktobra (AFP). Na ukaz angloameriške vojske uprave je policija danes izgnala iz cone »A« Italijanskega neofašističnega poslanca. De Feliceja, ki je nameraval imeti v Trstu tiskovno konferenco.

Bonn, 27. okt. (Tanjug). Po poročilih iz Zahodnega Berlina se bo v Vzhodni Nemčiji v kratkem začela splošna reforma vsega aparata vzhodnonemške vlade, s tem v zvezi pa tudi obsežno politično čiščenje. Občutno bodo zmanjšani organi za koordinacijo pri predsedstvu vlade, omejitvi bodo številni državni ministriaristi in združili več ministrstev. Ta reforma bo verjetno povzročila odpust velikega števila uradnikov.

Pan Mun Jom, 27. okt. (r) Tuča na današnjem sestanku ni

Sovjetske laži o vojnih ujetnikih

La ZSSR pošiljajo vojne ujetnike tudi v satelitske dežele na suženjsko delo ter jih pomučajo med civilne internirance

Sovjetska vlada je te dni spet dala izjavo o vojnih ujetnikih, ki so ostali v ZSSR. Ta izjava trdi, da v ZSSR sploh ni več nemških in japonskih vojnih ujetnikov, ker so izpuščeni vsi vojni ujetniki, ki jih je bilo sploh mogoče repatriirati. To izjavo je ponovilo tudi osrednje glasilo sovjetske armade ter pristavilo, da je repatriacija vojnih ujetnikov iz ZSSR že davno zaključena. V ZSSR so ostali samo tisti vojni ujetniki, ki so bili obsojeni kot vojni zločinci.

Take izjave postavljajo na laž tisti vojni ujetniki, ki se v teh dneh vračajo iz ZSSR. Te dni sta prispela dva transporta avstrijskih in nemških ujetnikov. Napovedano je bilo, da se bo vrnilo 49 avstrijskih

vojnih ujetnikov, vrnilo pa se jih je samo 46, ker so trije med transportom umrli. Vsi ti Avstrijci so bili nazadnje v madžarskem taborišču za internirance Tiszaloku. To taborišče je blizu sovjetske meje. Kakor pripovedujejo povratniki, je tam ostalo še nad 1000 jetnikov ter je med njimi najmanj 180 Jugoslovancev. Ti jugoslovanski državljani so prebili na Madžarskem in so bili aretirani po letu 1948. Tudi mnogo drugih jetnikov ni mogoče prišteti med vojne ujetnike. Avstrijski ujetniki, ki so se zdaj vrnil, so bili v sovjetskem ujetništvu, a ko so jih leta 1950 izpustili iz taborišča, so jih že med transportom spet aretirali ter poslali v veliko zbirališče civilnih internirancev blizu Budimpešte. Od tam so internirance pošiljali v razna taborišča, kjer sploh ne delajo razlik med civilisti in bivšimi vojaki.

Pri takem ravnanju je razumljivo, da so vse sovjetske izjave o vojnih ujetnikih navadna sleparija. Prejšnje sovjetske izjave so navajale tudi številke, zdaj pa številke ne navajajo več, ker bi bilo to absurdno, ko iz enega taborišča

ujetnike izpuščajo, da jih potem pošljejo v drugo taborišče ali pa na suženjsko delo s civilnimi interniranci vred v Sibirijo in v satelitske dežele. Zato je pač najbolj enostavno preimenovalje vojnih ujetnikov v obsojene vojne zločince.

Seja britanske vlade

London, 27. okt. (AFP). Na seji britanske vlade, ki je bila davil pod predsedstvom Winstonona Churchilla, je minister za zunanje zadeve Eden seznanil člane vlade z vsebino govora, ki ga bo imej jutri v Spodnjem domu, ko bo branil angloameriški sklep o Trstu z dne 8. oktobra. Na seji so govorili tudi minister za delo sir Walter Moncton o stavki transportnih delavcev in minister za trgovino Thorneycroft o konferenci za sporazum o trgovinah in carinah.

Delhijski krogi o korejski nevtralni komisiji

New Delhi, 27. okt. (Tanjug). Glede na črnogledno izjavo vodje nevtalne komisije za repatriacijo generala Timaja o delu komisije poudarjajo uradni krogi o Delhiju, da se nanaša ta izjava izključno na sedanje stanje na Koreji. V nobenem primeru pa je ni mogoče razlagati kot napoved, da bo komisija ustavila delo ali da bo, če za nadzorstvo nad ujetniki odpoklicane. Komisija se obrača na poveljnika obeh strani, od katerih je v tem trenutku odvisev končni sklep, ki bo polnovelejav za komisijo za repatriacijo. Indijska vlada je v stalnih stikih z obojema strankama in želja, da bi rešila komisijo nastalih težav.

Pariz, 27. okt. (r) V francoski narodni skupščini je danes socialistična stranka predložila resolucijo, v kateri poziva vlado, naj se takoj začne pogajanja z vietnamskimi uporniki. O tej resoluciji bo skupščina glasovala po končani razpravi.

Naši filmski delniki v ZDA

Beograd, 27. okt. Naši filmski delniki o demonstracijah v Jugoslaviji proti sklepu zahodnih sil o izročitvi Trsta Italiji ter o jenskih manevrih JLA so vzbudili veliko zanimanje v ZDA. Predvajali so jih v vseh večjih kinematografih v New Yorku in drugih mestih ter na več televizijskih postajah v ZDA. Računajo, da je videlo te filmske novice nad 50 milijonov ljudi.

Sovjetska nota Grčiji

Moskva, 27. okt. Kakor poroča TASS, je sovjetska vlada poslala Grčiji noto, v kateri protestira proti kratkim sklenjenemu sporazumu med Grčijo in ZDA o ameriških vojaških oporiščih na grškem ozemlju. V noti trdi sovjetska vlada, da je Grčija s tem sporazumom dala svoje ozemlje na razpolago drugim državam za agresivne namene. Nota ponavlja obtožbe o agresivnosti Atlantskega pakta, v okviru katerega je bil tudi sklenjen omenjen sporazum.

Atene, 27. okt. (r). Danes popoldne se je sestala grška vlada k izredni seji, na kateri protuje sovjetsko protestno noto zaradi ameriških oporišč v Grčiji. O seji in sprejetih

Seja italijanske vlade in zasedanje italijanskega parlamenta

RIM, 27. okt. (Tanjug). Italijanska vlada je imela danes sejo pod predsedstvom ministrskega predsednika Pelle. Poleg pomoči krajem, ki jih je prizidala poplava, je vlada pretresala tudi položaj zaradi Trsta. Predsednik vlade je v svojem poročilu obvestil člane vlade o diplomatski akciji italijanske vlade v zadnjih dneh in o stiku italijanskih zastopnikov s tremi zahodnimi vladam.

Novi element v diplomatski dejavnosti je sestank Pelle s francoskim ministrskim predsednikom Lanielom, za katerega pravijo, da v času zasedanja evropskega ekonomskega sveta 29. in 30. X. t. l. v Parizu.

Italijanski parlament je sinoči drugič razpravljal o rudarski nesreči v Belgiji, ki je terjala življenje 14 italijanskih rudarjev. Poslanci so zahtevali od vlade, naj zaščiti delavce, ki so prisiljeni iskati delo izven države, ter spomni vlado, da so že pred mesecem poslali tako zahtevo, ko se je v Belgiji ponesrečilo 7 italijanskih rudarjev. Vlada pa ni dosedaj storila ničesar.

Državni podsekretar Del Bo je v imenu vlade objubil, da bo italijanska vlada zahtevala udeležbo v anketni komisiji, ki bo preisk-

la položaj in zavarovanje v belgijskih rudnikih, ter da ministrstvo za delo v prihodnje ne bo dovolilo izselitve v Belgijo nobenemu delavcu, ki ne bo dobil zagotovila, da bo pri delu zaščiten.

Konferenca sveta za evropsko gospodarsko sodelovanje

LONDON, 27. okt. (Tanjug). Generalni sekretar sveta organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje Robert Marjory je razpravljajl včeraj s predsednikom zunanje, britanskim ministrom za zunanje zadeve Edenom o bližnji konferenci te organizacije. Sebel se je tudi z britanskim ministrom za finance Butlerjem.

Sestanku sveta organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje, ki bo v četrtek v Parizu, pripisujejo v britanskih gospodarskih krogih velik pomen. Britanski časopisi so pred nekaj dnevi poročali, da bo določeno ministrstvo za finance v tem smislu važno izjavo. Kakor piše »Scotsman«, bo nevar-

nost za padec cen v ZDA eden izmed glavnih predmetov diskusije. Ob sodelovanju z ameriškim funkcionarji pripravljajo poročilo za konferenco v Parizu. Poročilo priporoča povečanje proizvodnje in stimuliranje trgovine tako v Evropi kot z državami izven dolnskega področja.

»Daily Telegraph« o izpustitvi von Paulusa

London, 27. okt. (Tanjug). Glede na vest o izpustitvi bivšega nemškega feldmaršala von Paulusa, ki je bil poveljnik nemške vojske pri Stalingradu, piše današnji »Daily Telegraph«, da je verjetno, da so Rusi izvele iz njega vse o njegovih političnih in vojaških korakih med drugo svetovno vojno. Z izpustitvijo von Paulusa v okviru velike amnestije nemških vojnih ujetnikov iz Sovjetske zveze, je bil po mnenju »Daily Telegrapha« dosežen propagandni učinek.

Mednarodna socialistična tiskovna konferenca

BERLIN, 26. okt. V Berlinu je končana tridnevna mednarodna konferenca, ki jo je sklicala Socialistična internacionala. Najvažnejše točke dnevnega reda so bili problemi svobode tiska in sodelovanja socialističnih glasil raznih držav. Glavno poročilo na konferenci je podal sekretar Socialistične internacionala dr. Julius Braunschthal, govorila pa sta tudi predsednik socialistične stranke Zahodne Nemčije Erich Ollenhauer in predstavnik socialističnih organizacij v Berlinu Franz Neumann. V svoji resoluciji je konferenca naglasila, da je svoboda informacij bistveno načelo demokratičnega socializma. Svobodno razširjanje poročil pa ne sme biti samo zavarovano pred samovoljo raznih vlad, temveč tudi proti vsem, ki bi zaradi svojih gospodarskih interesov skušali monopolizirati informacijska sredstva. Konferenca je sklenila, da bodo informacijsko centralo, ki je bila lani ustanovljena v Parizu, razširili v tiskovno središče vseh v Socialistični internacionali združenih strank in da bo to središče na razpolago tudi demokratičnemu tisku, ki je naklonjen delavskemu razredu.

Iz področja posebnih agencij Združenih narodov

Svet Mednarodne organizacije za civilno letalstvo, ki je bil izvoljen letos meseca junija, je imel svoje prvo zasedanje v Montrealu, kjer je sedež te mednarodne organizacije. Mednarodna organizacija za civilno letalstvo ima članjenih že 61 držav, v njemem svetu pa so predstavniki 21 držav. Na zasedanju v Montrealu so organizirali kot pomožne organe sveta komisijo za navigacijo ter štiri odbore: odbor za transporte, pravni odbor, finančni odbor in odbor za oskrbovanje navigacijskih servisov. Mednarodna organizacija za civilno letalstvo ima članjenih že 61 držav, v njemem svetu pa so predstavniki 21 držav. Na zasedanju v Montrealu so organizirali kot pomožne organe sveta komisijo za navigacijo ter štiri odbore: odbor za transporte, pravni odbor, finančni odbor in odbor za oskrbovanje navigacijskih servisov. Mednarodna organizacija za civilno letalstvo ima članjenih že 61 držav, v njemem svetu pa so predstavniki 21 držav. Na zasedanju v Montrealu so organizirali kot pomožne organe sveta komisijo za navigacijo ter štiri odbore: odbor za transporte, pravni odbor, finančni odbor in odbor za oskrbovanje navigacijskih servisov.

Konkordat med Vatikanom in fašistično Španijo

Rim, 27. okt. (Tanjug). Španska vlada je včeraj ratificirala konkordat med Vatikanom in fašistično Španijo. V sporočilu, ki ga je poslal papežu Piju XII., poudarja fašistični diktator Franco, da je ta sporazum najvišji uspeh katoliške cerkve. Katoliška vera, nadaljuje v svojem sporočilu Franco, je bila vedno temeljni kamen naše države, cerkvene oblasti pa so bile vedno prepričane o katoliškem bistvu falangističnega gibanja.

Debata o Indokini v francoskem parlamentu

Pariz, 27. okt. (Reuter). Radikalni socialisti so danes zahtevali v francoskem parlamentu, naj bi se začela pogajanja s Ho Si Minhom, da bi tako napravili konec bojem v Indokini. Če bi Ho Si Minh odklonil pogajanja, bi postala Indokina po besedah poslancev Laforesta problem vsega sveta in ne le Francije. Socialistični poslanec Francois je dejal, da se bodo morali zastopniki Francije prej ali slej sestati s Ho Si Minhom za konferenčno mizo, ne glede na to, če bo to konferenca štirih ali petih sil.

Pariz, 27. okt. (Tanjug). V debati o Indokini v francoski narodni skupščini je državni sekretar za priključene države Marc Jacquet izjavil danes, da so imele čete, ki se bore na strani Francije, leta 1952 skupno 29.600 izgub, v številni mrtve, ranjene in bolne. Od tega števila je 6.200 Francozov, 4.100 legionarjev, 7.500 pripadnikov afriških čet in 11.800 vietnamskih vojakov.

Občinske volitve v Italiji

RIM, 27. okt. (Tanjug). V nedeljo so bile končane naknadne upravne volitve v 36 italijanskih občinah. Zmagali so krščansko demokratska stranka in njeni zavetniki. V 18 občinah je dobila večino krščansko demokratska stranka sama ali s svojimi zavetniki. Kominformovci, združeni s KP in socialistično stranko, so dobili večino v 7 občinah, ljudska stranka nemške nacionalne manjšine v južni Tirolski je dobila vse štiri občine svoje pokrajine. Kmečka stranka je dobila eno občino.

V primeri s prejšnjimi volitvami v teh občinah je krščansko demokratska stranka prevzela v svoji roke 4 nove občine, kominformovci 3, ljudska stranka južne Tirolske 1, monarhokršni pa so izgubili svoje postojanje v 2 občini, neodvisna stranka centra pa v ostalih.

W.S. Churchill letošnji Nobelov nagrajenec

V prostorih Švedske akademije v Stockholmu se je komaj poletel hrup, ki so ga zagnali španski književniki s očitkom osemajstorici članov, da so pristranski pri podeljevanju Nobelovih nagrad za književnost in da so v zadnjih letih po kritici prezeli predstavnike Španije. Lani so jim s ameriški celo Američani, ki so za trdno računali, da bo nagradjen Hemingway, odločili pa so se za Francosa Mauriacja, ki je v svoji zahvali Švedski akademiji omenil, da bi to priznanje pravo tako zaslužil nekdo iz priznane francoske pisateljske družine. Akademija je izbrala na svoji seji dne 15. oktobra med štiri možni kandidati: Churchill, Hemingway, Haldor Laxness in Benn. Poleg omenjenih so bili na seznamu kandidati za Nobelovo nagrado še imenovan francoski pisatelj, Norvežan Tarjei Vesaas, ki pa je že letos podelil prejel mednarodno nagrado za novele o Benetkah, španski filozof in kulturni zgodovinar Jose Ortega y Gasset, grški pesnik Niko Kazantzakis in avstrijski pisatelj Graham Greene. Na svoji seji so člani Švedske akademije glasovali za Sir Winstonona Spencera Churchilla. Podelitev nagrade bo hkrati s podelitvami ostalih štirih Nobelovih nagrad — za kemijo, fiziko, medicino in pacifizem, kakor običajno dne 10. decembra v Stockholmu. Nagrade podeljuje švedski kralj. Vsaka izmed omenjenih nagrad, ki se podeljuje iz obresti nad 30-milijonske glavnice izumislitelja dinamita, obsega plemenito listino, zlato medaljo, letko okoli 2500 švedskih kron in vsakega kandidata 15000 švedskih dinarjev.

Sir Winston Churchill, ki bo prihodnji mesec dosegel 78. leto starosti, je 48. Nobelov nagrajenec za književnost in 10. izmed pisateljev angleškega jezika (Angličini, Irski, Američani). Churchill je napisal blizu trideset del: romanov, biografij, avtobiografij, potopisov in velikih zgodovinskih del sedanjice dobe. Med drugimi je ta državnik napisal o zadnjih letih svoje vojske o stikarstvu: »Silkanje za zabavo. Njegova zgodovinska dela odlikuje bogastvo dokumentarnega gradiva, kakor ga je mogoče zbrati samo on in pa stilska doornost. Med njegovimi najboljšimi zgodovinska dela sodi pet knjig spominov na 260 letov starega dvorca v Gatherrina Storme, »The Finest Hour«, »The Great Alliance«, »Hinge of Fate« in »Closing the Ring«. Sedeti in zadnji del tega zgodovinskega opusa s naslovom »Triumph and Tragedy« bo izšel v kratkem. To je njegovo sedmo delo, ki bo v celoti štelo blizu 1.500.000 besed in je bilo napisano o osmih letih. Mnogo zgodnjih Churchillovih del je že danes razpadlo, veliko se jih je porušilo. Churchillov pisateljski slog je podoben njegovemu govorničnemu izklesanemu slogu. Vselej je jasen, prost, živahen lepo frazo in bogat besedni zaklad.

Prof. Analež, ki je bil nastajen s Nobelovo nagrado za književnost, je bil Rudvaldski pisatelj. Njemu sta sledila dva Irca: W. B. Yeats (1923) in dve leti pozneje George Bernard Shaw. Leta 1932 je bil nagradjen John Galsworthy in leta 1948 T. S. Eliot.

Pri svojem književniški, ki so prejeli dole Nobelovo nagrado, niso ostali pisatelji. Vedeti moramo, da pri podelitvi Nobelovih nagrad uplovlja tudi drugi faktorji, da se pri izbiri kandidata hje zaključil bol, da od tem ostalino razne politične kladi pa kdaj tudi dinamičnega. Proč potovo so ob letošnji podelitvi igrali veliko vlogo faktorji, ki so upoštevani bili politične kakor literarne razloge. Gotovo je tudi da ob letih letih izredno zlasti književniški in politični faktorji, ki so jih niti pravi lahko niti književniški osaj z enakimi konstituenti kakor jih imamo Grazia Deledda, nemški nobelista Paul Heyse ali pa francoski pesnik Sully Prudhomme, ki so prejeli Nobelovo nagrado o prejšnjih letih.

Beograd, 27. okt. Naši filmski delniki o demonstracijah v Jugoslaviji proti sklepu zahodnih sil o izročitvi Trsta Italiji ter o jenskih manevrih JLA so vzbudili veliko zanimanje v ZDA. Predvajali so jih v vseh večjih kinematografih v New Yorku in drugih mestih ter na več televizijskih postajah v ZDA. Računajo, da je videlo te filmske novice nad 50 milijonov ljudi.

Sovjetska nota Grčiji

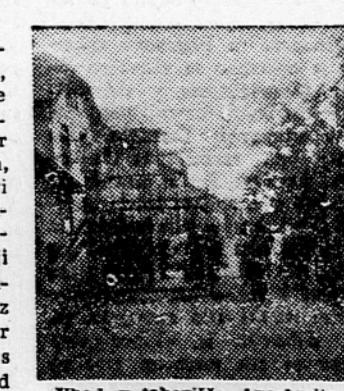
Moskva, 27. okt. Kakor poroča TASS, je sovjetska vlada poslala Grčiji noto, v kateri protestira proti kratkim sklenjenemu sporazumu med Grčijo in ZDA o ameriških vojaških oporiščih na grškem ozemlju. V noti trdi sovjetska vlada, da je Grčija s tem sporazumom dala svoje ozemlje na razpolago drugim državam za agresivne namene. Nota ponavlja obtožbe o agresivnosti Atlantskega pakta, v okviru katerega je bil tudi sklenjen omenjen sporazum.

Atene, 27. okt. (r). Danes popoldne se je sestala grška vlada k izredni seji, na kateri protuje sovjetsko protestno noto zaradi ameriških oporišč v Grčiji. O seji in sprejetih

Razprava o zločinih v nacističnem taborišču Auschwitz

Pred sodiščem ameriškega distriktarja v Mannheimu je proces, ki razkriva zločine in grozote nacističnega uničevalnega taborišča Auschwitz (Oswiecim) ter je pomemben tudi zaradi tega, ker niso tožili kakor doslej pri vseh takih procesih neposredni, temveč posredni povzročitelji zločinov. Tožnik je sedanjji ameriški državljani in vojak Rudolf Wachsmann, ki je doma iz Opelna v Zgornji Sleziiji ter je bil kot nemški državljani s svojimi lajožjimi sorodniki vred med žrtvami taborišča Auschwitz. Wachsmann toži koncern I. G. Farben, ki je dobival rekdaj od taboriščne uprave v najem delovno silo. Med interniranci, ki so morali delati na neke mstavbišču koncerna I. G. Farben, je bil tudi Wachsmann.

V svoji tožbi navaja, da internirani in nadzorniki koncerna sami sicer niso mučili delavcev, a ko so postavljali nedosegljive delovne norme, so vse delavce, ki takih norm niso mogli izpol-

Vhod v taborišče Auschwitz

niti, prijavljali upravi taborišča, kar je pomenilo, da so jih pošiljali v plirске celice. Suženjski taborišča je bil pač suženjski koncern I. G. Farben in v mnogih primerih je bilo drugo suženjsstvo še hušje od prvega. V zadnjih mesecih obstoja taborišča se je koncern I. G. Farben obrnil na vodstvo taborišča z zahtevo, naj pošlje na stavbišče koncerna svoje nadzornike in stražnike. To se je

takoj zgodilo in za najmanjšo zamudo pri delu so bili ljudje pretepeni, večkrat pa so onemogeli delavce kar na stavbišču streljali in obešali. Wachsmann so dvakrat pretepli in mu položili več reber. Pred njegovimi očmi so do smrti pretepli njegovega očeta, mater in brata pa so poslali v plirsko celico.

Wachsmann je že pred leti, ko še ni bil državljan ZDA, vložil svojo tožbo pred nemškimi sodiščem, tožba pa je bila zavrnjena, češ da koncern I. G. Farben ne more veljati za tožbo svoji tožbi navede tiste organe A xuzoz seu ep uq ouzuzoz ou taborišča, ki so ga mučili. Pozneje je ameriško distriktno sodišče sprejelo tožbo proti posrednim krivcem in se za potek procesa zelo zanimajo tudi zahodno mški praviki. Nekateri od njih predlagajo razne spremembe nemškega kazenskega zakonika. V svoji tožbi zahteva Wachsmann plačilo za delo, ki ga je opravil kot interniranec na stavbišču I. G. Farben, ter odškodnino za prestano trpljenje, kar znaša skupaj nad pol milijona mark.

Shakespeare v sodobnem angleškem gledališču (Pismo iz Londona)

Razvoj kulturno-prosvetne dejavnosti

Zal mi je, da mi čas ne dovoljuje govoriti obširneje o vtisih iz angleških gledališč, ki sem jih obiskal to sezono. Zato se bom to pot omejil samo na uprizoritve Shakespeara, ki je še vedno najbolj živi in najbolj priljubljeni dramatik pri angleškem občinstvu, čeprav ima to včasih težave z razumevanjem teksta, posebno tistega, ki ni pisan v blank verzih, temveč v prozi elizabetanskih cest in oštarij. Ko so v razgovoru med občinstvom in igralci, ki je postal že tradicija v Stratfordu, vprašali odličnega komika Donald Pleasence, kaj je po njegovem najvažnejše pri igranju Shakespeareovih komičnih figur, je rekel zelo duhovito: »Občinstvo je treba pač prepričati, da je to, kar govoriš, smešno, tudi če tega, kar govoriš, ne razume.« To se Pleasence tudi v polni meri posreči, kajti ob njegovem Launcelotu Gobbu in Grumiu se občinstvo imenito zabava, čeprav marsičesa, kar pove, ne razume. Vse drugacije z Lavacheom v »All's Well that Ends Well« (Vse prav, kar prav konča) v Old Vicu, navzlic temu da ga igra Timothy Bateson, ki je priznan komik. Občinstvo je ostalo ob njegovih dovpih hladno, ker pač ni znal tega, kar zna Pleasence. V tem pogledu imajo igralci in občinstvo drugih narodov, seveda, če so prevodi dobri in duhoviti, lažje stališče. Ker pa je takih prevodov malo, bi bil, kar se Shakespeara tiče, rajši Anglež in bi poslušal Shakespeara v angleščini, čeprav bi mi marsikaj šlo mimo ušes. Mislim, da je največji podoben tistemu, s kakršnim te navdaja muzika Beethovna ali Čajkovskega. Vtis imam, da se tudi angleški igralec opaja ob močnem ritmu in melodiji Shakespeareove besede, včasih celo preveč, tako da ga zanese preko meja, ki jih dovoljuje dobra karakterna igra, v prehod recitacijskega patosa. To je ena skrajnost. Druga, ki pa je ravno tako škodljiva,

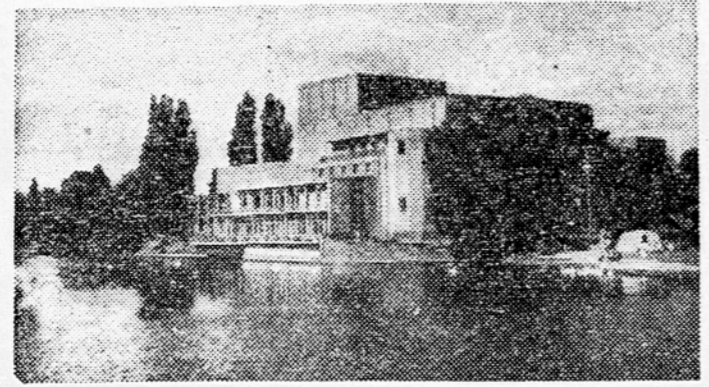
je zanemarjanje blank verzov. Mislim, da podobna ugotovitev, samo še v dokaj večji meri, velja tudi za naša gledališča, kjer včasih pri eni in isti predstavi slišiš igralca, ki govori blank verz kakor Jurčiča, drugega pa, kot bi recitiral Gregorčiča na kakki proslavi. V tem pogledu čaka naše gledališče še trdo delo, ki ga je angleško, z neprijetno bogatejšo tradicijo, že deloma opravilo.

Mislim, da je Shakespeare v angleškem gledališču še bolj stvarjen, bolj življenjski, pa tudi bolj krvavo resničen avtor kakor v našem. Tem ljudem res verjameš, da stoji z obema no-

snoprti na surovi sili organizirana država in etično visok duh, ki ne klone.

Ker sem te prizore, ki jih omenjam, videl v treh različnih gledališčih in sicer v Shakespeare Memorial Theatre, v Old Vicu in v King's Theatre, lahko sklepam, da je to naturalistično tretiranje nekaterih zelo kočljivih mest v Shakespeareu, ki je skoraj brezobzirno in docela nesentimentalno, značilno za današnje angleško gledališče. Angleški režiserji, pa naj si bodo to Glen Byam Shaw, direktor Shakespeare Memorial Theatre, Denis Carey, George Devine, Donald Wolfit

mu je zdelo, da bi bil primeren in mu začel na dolgo in široko razkladati kako pomembna in težka vloga je to. »Obracam se na vas,« mu je rekel, »ker potrebujem človeka, ki mu bo občinstvo verjelo, da zna pol veljavati armadi.« Mož je bil sicer hudo razočaran, ko je zvedel, da ima ta imenitni poveljnik, o katerem mu je režiser pripovedoval, kakor da z njim Shakespeare stoji in pa de, samo par besed teksta, toda prizor, ko stopi na oder, je bil res tak, kakršnega si je režiser želel. Pred nami je stal polnokrvn vojak, ki si mu vojnik, da vodi armado, ne pa kak piščanček v roljajočem oklepu, ki se sicer hudo repenči, pa te vendar ne more prepričati, da je orel — kar se tako rado zgodi, kadar se morajo režiserji zadovoljiti pri takih vlogah z nepomembnimi igralci. Naj navedem še drug primer. V letošnji uprizoritvi Hamleta v Old Vicu, ki je režisersko izredno zanimiva, si lahko opazil ledolodnega moža s črnimi lasmi po fouchejevsko počesanimi na čelo, ki vselej, kadar se druga kamarila razide, ostane ves potuhnjeno samozavesten ob kraljevi strani. Včasih stoji brez besed kje v kotu, včasih pa, ko mu kralj mimogrede zašepete kaj zaupnega v uho, skrivnostno odide. To je Osrice, majhna vloga v »Hamletu«, ki pa jo je režiser z nenavadno iznajdljivostjo razširil, da s svojo nemo igro ustvarja vzdušje polno mračnega nezaupanja, morečega pritišča in zalezovanja na danskem dvoru. Pa ne samo to. Prav zaradi tako postavljenega Osrice postaja kralj nevernejši protigravec, saj je obdan z nečim, kar bi v sodobnem jeziku lahko imenovali totalitarna policija. Pa tudi bojazan za Hamletovo usodo postaja večja in bolj utemeljena.

Shakespeare Memorial Theatre Stratford-upon-Avon

gama na zemlji in jo obračajo na glavo. Ti ljudje se znajo res smejeti in jokati, trpeti, pa tudi presunljivo kričati v smrtni grozi. Kadar se bojujejo, se resnično bojujejo, kadar kolnejo, kolnejo iz vsega srca in kadar ubijajo, ubijajo. Mogoče bi občutljiv gledalec angleškemu gledališču celo očital, da je včasih prenatalistično v nekaterih prizorih. Ko Rihardova tolovaja ubijata Clarence v ječi, se ti zdi, da si bil priča resničnemu umoru, tako strahotno je namreč zrežiran in odigran. Grofa Glostra oslepilo ne za odrom, temveč na odru. Rane mrtvega Henrika VI. resnično zakrvave skozi obvezo, ko Ana joka nad njim. Macbethove roke in Macbethovi dve bodali sta zares krvavi, ko se vrne od umorjenega kralja. V prizoru, ko kralj po Poloniusovi smrti s svojimi ljudmi s potegnjeno meči obkoli Hamleta, je v zraku zares nekaj nelzprosnega in grozljivega in si res stoji

Michael Benthall, stoji očitno na stališču da Shakespeareovi junaki niso askani samo iz take snovi kakor sanje, temveč so polnokrvni ljudje, ustvarjeni iz čvstih mišic, grešnega mesa in trdih kosti. Zato tudi igralcem ne branijo, da ne bi šli včasih preko običajnih meja igre, da ne bi govorili vsi zahripani od strasti, živalsko zakričali in jokali kot otroci, kadar se onemogli otepa-jo morilčevega nasilja. Nikoli ne bom pozabil s kako presunljivo v glasom, v katerem je čutili tisto osnovno človeško bitje, ki se ne more sprizjziniti s svojim koncem, prosi Clarence svoja morilca za življenje. In tega ne dela slabše temveč močnejše velika. Prizor je pretresljiv, kakor je pretresljivo vse, v čemer se nam razkriva človeška narava v vsej svoji goloti. Seveda pa ne bi rad, da bi imeli poslušalci vtis, da je Shakespeare svet, kakršnega prikazuje angleško gledališče, nekakšen zverinjak. Nasprotno. Ti temelji so res surovi, toda potrebni, da na njih lahko stoji mogočina in harmonična zgradba uprizoritve, saj nas tudi Shakespeare, navzlic temu, da je renesančno baročen človek, spominja na veličastno angleško gotsko katedralo z igrivo sanjavo, mračno in lirično nadstavbo na temeljih iz težkega, surovo rezanega kamna.

Se nekaj. Zdi se mi, da angleški režiser, zlasti v Stratfordu in v Old Vicu, pezi še bolj kakor naš na to, da bi uprizoritve ne bila razvlečena, zato se ne oklepa šablonske razdelitve na pet dejanj, temveč jih po svojem poudarku reže in združuje v večje enote. Za te uprizoritve je značilno, da imajo največ po dva odroma in da zavesa pade samo ob teh odromih, medtem ko se prizorišča spreminjajo na odprtem odru, kar večkrat opravijo igralci sami. Prav tako si prizadeva, da bi ustvaril čim bolj sugestivno zgodovinsko ozadje. In ker ve, da so pri izredno pomembni in majhni, obrabni prizori in stranske, včasih prav neznatne osebe, jih obravnava z izredno pazljivostjo. Byam Shaw je moral angažirati igralca za vlogo enega izmed poveljnikov v »Antoniu in Kleopatrinu«. Polskal je igralca, za katerega se

mu je zdelo, da bi bil primeren in mu začel na dolgo in široko razkladati kako pomembna in težka vloga je to. »Obracam se na vas,« mu je rekel, »ker potrebujem človeka, ki mu bo občinstvo verjelo, da zna pol veljavati armadi.« Mož je bil sicer hudo razočaran, ko je zvedel, da ima ta imenitni poveljnik, o katerem mu je režiser pripovedoval, kakor da z njim Shakespeare stoji in pa de, samo par besed teksta, toda prizor, ko stopi na oder, je bil res tak, kakršnega si je režiser želel. Pred nami je stal polnokrvn vojak, ki si mu vojnik, da vodi armado, ne pa kak piščanček v roljajočem oklepu, ki se sicer hudo repenči, pa te vendar ne more prepričati, da je orel — kar se tako rado zgodi, kadar se morajo režiserji zadovoljiti pri takih vlogah z nepomembnimi igralci. Naj navedem še drug primer. V letošnji uprizoritvi Hamleta v Old Vicu, ki je režisersko izredno zanimiva, si lahko opazil ledolodnega moža s črnimi lasmi po fouchejevsko počesanimi na čelo, ki vselej, kadar se druga kamarila razide, ostane ves potuhnjeno samozavesten ob kraljevi strani. Včasih stoji brez besed kje v kotu, včasih pa, ko mu kralj mimogrede zašepete kaj zaupnega v uho, skrivnostno odide. To je Osrice, majhna vloga v »Hamletu«, ki pa jo je režiser z nenavadno iznajdljivostjo razširil, da s svojo nemo igro ustvarja vzdušje polno mračnega nezaupanja, morečega pritišča in zalezovanja na danskem dvoru. Pa ne samo to. Prav zaradi tako postavljenega Osrice postaja kralj nevernejši protigravec, saj je obdan z nečim, kar bi v sodobnem jeziku lahko imenovali totalitarna policija. Pa tudi bojazan za Hamletovo usodo postaja večja in bolj utemeljena.

Isti režiser je v »All's Well that Ends Well« nenavadno oživil sicer blede figuro Francoskega kralja, ki ima manj, da poklanja možem neljube žene, ne samo s tem, da ga je napravil komičnega, pač pa tudi s tem, da mu je postavil ob stran kup figur, ki so zelo ostro tipizirane samo z mimično igro. Kralja nosijo na nosilnicah neobritega, oblečenega v belo bolniško haljo in kadar dobi napad, ob katerem se ponša kakor razvajen otrok, ima vsak od prisotnih že v naprej določeno nalogo: prvi priskoči s pajljočo, drugi s kafro, ki mu jo molj pod nos, tretji se samo načrtno žalostno drži. Najbolj komično pa deluje frančiškan z neznansko žalostnim, zapotegenim, smrtno bledim obrazom in žalostnih, prestrašenih oči, ki jame vselej, kadar dobi kralj napad, avtomatično zbrati svoje latinske molitve. Nobene teh oseb v Shakespeareu seveda ni. Izmisli si jih je režiser sam, da bi oživil kralja, ki bi utegnil biti sicer preveč abstrakten, kar se zelo rado dogaja s Shakespeareovimi veličanstvi. To, da je Benthall napravil kralja v »All's Well that Ends Well« komičnega, mi je sicer del kritike zameril, mislim pa, da neupravičeno, saj je v tem vnesel v to delo, ki ga angleški shakespeareologi štejejo med tako imenovane »mračne komedije«, nekaj prepotrebne vedrine. Obenem pa osebosti kralja s tem ni ponižal, pač pa ga je napravil le bolj prikupnega in bolj človeškega.

(Nadaljevanje)
Matej Bor

Založba podjetja »Naš tisk« je pripravila za izdajo brošuro, v kateri govori tudi o razvoju kulturne in prosvetne dejavnosti v Sloveniji po osvoboditvi. Stevilne slike, podprte s stvarnimi podatki, nazorno prikazujejo silen razmah kulturne dejavnosti, ki jo je razvil osvobodjeni delovni človek, ko se je osvobodil nacionalnih in socialnih spon predaprilske Jugoslavije. Porasle pa niso samo številke, v temelju se je spremenil tudi pomen te dejavnosti, ki je dobila socialistično vsebino. Enako impozantni so tudi napori, ki jih je ljudska oblast posvetila prosveti, vzgoji in izobrazbi mladine in delovnih ljudi. Brošura pa tudi objektivno prikazuje težave in probleme, s katerimi smo se morali in se še moramo boriti.

Urejena je smotno po posameznih panogah kulturnega življenja in začeta s tiskom, založništvom, radom in knjižnicami.

Ugotavlja, da je bistvena razlika med predvojnim in povojnim založništvom predvsem v kakovosti izdanih publikacij in v nakladi. Tako je dosegla naklada knjig in brošur v desetletju 1935 do 1944 ca. 5.000.000, v petih letih pa osvoboditvi pa se je povzpela na deset in pol milijona. Podobno iz leta v leto narašča naklada vojskih knjig. Knjižničarstvo je bilo pred vojno dokaj razvito, vendar je bilo mnogo knjig med vojno uničenih. Po vojni so bile vse knjižnice obnovljene, nastale so mnoge nove in številne knjig se je povečalo za blizu milijon. V radiofoniji se je Slovenija vrstila med najnaprednejše evropske države, število naročnikov se je od leta 1939 povečalo za 246 odstotkov.

Drugo poglavje obsega gledališče, ljudsko prosveto, umetnost, muzeje, telesno vzgojo in kinematografijo. Od kulturno-prosvetnih ustanov, ki so vse brez izjeme po-

kazale odločen napredek, so po številu najbolj narasle srednje in strokovne šole ter ljudske univerze. Enako se je neverjetno pomnožilo število občinskih in mestnih in kulturnih prireditelj ter ljudi, ki se aktivno udeležujejo v posameznih panogah. Dejavnost ljudske prosvete se najbolj kaže v delu igralskih družin in pesniških zborov ter ljudskih univerz. Število članstva gre v visoke tisoče.

Solstvo se je tako razmahnilo, da je kljub velikim naporom naša največja težava v pomakljanju zgradb in preobremenjenosti učnega osebja.

Knjižica bo v vsakem pogledu zelo zaželena, saj na nevuljivo, naraven in prepričevalen način kaže prelomnico, ki je nastala v našem kulturnem življenju z narodnoosvobodilnim bojem, in strmi vzpon, ki ga je doživela slovenska kultura v novi socialistični Jugoslaviji.

PABERKI IZ TUJINE

MAKS REINHARDT

Dne 9. septembra je minilo 80 let, kar je bil rojen slovi režiser Max Reinhardt, oktobra letos pa poteče deset let od njegove smrti. — Reinhardt je v zadnjih desetletjih prav gotovo najbolj pomembna osebnost v razvoju evropskega in svetovnega gledališča. Sam je režiral 531 odrskih del in z njimi pripravil več kakor 3.200 predstav, med njimi samo Shakespeareovih 2721. Reinhardt je povzročil pravo revolucijo v gledališču. Z odra je izločil ponarejeno patetičnost in deklamatorstvo, besedi je dal ustrezno veljavo, odrskim podobam značaj. Bil je mojster klasične drame prav tako kakor komedije in komorne igre. Mnogim odrskim delom pretekle in sedanje dobe je dal pravo veljavo šele Reinhardt, ko jih je postavil na oder; njegovo režisersko aelo ga je dopolnilo s tisočimi pesniškimi, muzikalnimi, scenski in domisljicami, pa naj je bil to Strindberg, Wedekind, Shaw, Tolstoj, Gorki, Hauptmann, Hoffmannsthal, Hamsun, Unruh, Werfel ali katerikoli drugi.

KNJIGE, KI SO PREOBRAZILE AMERIKO

Ameriški literarni časopis »Saturday Review« je nedavno izdal pod naslovom »Kateri knjige so preobrazile Ameriko« posebno številko, v kateri so sodelovali znani ameriški kritiki in obravnavali najbolj znana dela moderne književnosti, med njimi Hemingwayjevo »Fiesta«, Dreiserjevo »Sestra Carrie«, Buberjevo »Izrael in svet«, Sinclaira Lewisa »Babbit« in druge. Mimo tega je uredništvo lista objavilo odgovor profesorja z vseučilišča Princeton na vprašanje, o katerih knjigah sodi, da so najbolj vplivale na preobrazbo Američanov in njihovega miljeja. Njegova izbira je presenetljiva: poleg svetega pisma, Shakespeareovih dram, Lewisovega »Babbit« in Stova »Koča strica Toma«, navaja knjige, kot so Seldonove religiozne parabole »Po njegovih stopinjah: Kaj bi storil Jezus« in Steffenova marksistično pisana »Autobiografija«. Med knjigami ne navaja nobene francoske in no-

bene ruske, izmed nemških pa samo Sigmunda Freuda »Razlago sanj«, o kateri pa trdi, da je več ikodovala, kakor koristolila.

IZ LINGVISTIKE

V vrsti del o sintagmatsko-strukturalni enotnosti človeškega govora je izšla v internacionalni lingvistični reviji LINGUA, Haarlem (III, str.

Izmed inozemskih držav je bila najmočnejše zastopana Anglija s 115 založbami, za njo Francija s 85, Švica z 72, Španija z 69, ZDA z 52, Nizozemska z 48, Avstrija s 36 in Italija s 7 založbami. Razstavljale so je založbe iz Posavja, iz Belgije, Danske in Švedske.

Predsednik Zdrženja nemških založnikov in knjigarjev dr. Ar-

Z razstave v Moderni galeriji li Otto Pankok: žena iz Konavlj, monotipija 1933

430—470) razprava QUELLE EST EN FIN DE COMPTE LA STRUCTURE-TYPE DU LANGAGE?, v kateri avtor, univerzitetni profesor R. F. Mikuš iz Ljubljane, podaja teorijo o sintagmatski kot osnovni govorni strukturi ter obdeluje vprašanja, ki so s tem v zvezi.

KNJIŽNI SEJEM V FRANKFURTU

Letošnji knjižni sejem v Frankfurtu je trajal od 24. do 29. septembra. Sejma se je udeležilo blizu 1000 založb, ki so na njem razstavile svoja dela; med temi jih je bilo 494 inozemskih iz 12 držav.

thur Georgi je v svojem otvoritvenem govoru poudaril, da pomeni knjižni sejem v Frankfurtu manifestacijo mednarodnega duhovnega oplajanja. Knjiga ni nikakršna nacionalna last, ampak mora postati začetek pogovora ljudi vseh dežel in vseh narodov, ki streme za tem, da se medsebojno razumejo, da pomagajo graditi občelovno kulturo in utrjevati prijateljske vezi med narodi. Na sejm v Frankfurtu je bilo razstavljenih blizu 44.000 knjig, med temi kakih 8.000 novitet. Ob otvoritvi je govoril tudi predsednik Mednarodne zveze založnikov Sir Stanley Unwin iz Anglije.

Z razstave sedmih v Moderni galeriji: Milan Berbuč: Otroška glava; olje, 1932

RAZSTAVA MLADIH

Te dni razstavlja v malih dvoranih ljubljanske Moderne galerije sedem mladih slovenskih likovnikov: slikarji Milan Berbuč, France Peršin, Marko Sušteršič, Mire Cetin, Marijan Tršar, Melita Vovk in kipar Drago Tršar. Prva dva sta absolventa zagrebške, ostali pa ljubljanske Akademije za upodabljajočo umetnost.

Ta razstava pomeni gotovo važno stopnjo v našem umetnostnem življenju, saj ni samo prva večja in skupinska manifestacija mlade umetne generacije, ampak hkrati tudi nek zalesek v bodočnost. Kljub temu, da razstavljenih dela jasno kažejo mlad in odločen zagon, ki se razhaja z našo starejšo umetnostno smerjo, vendar ne rvevajo kakih nepremišljenih, pustolovskih korakov ter ne razbijajo likovne forme za ceno brezkompromisne originalnosti in modernosti. Skupina je nastopila brez skupnega imena in brez formuliranega programa. Naše umetnike druzi le skupno hopenje po novem oblikovnem izrazu, ki se želi otepeti konvencionalnih pravil, posebno pa utrjujejo enotnost impresionistične »radicije«, ki je pol stoletja preglasila v našem slikarstvu. Pravilno je, da ne iščejo takoj v začetku kakšnih likovno revolucionarnih priemov,

ampak da skuša vsak od njih svojo individualno potezo uveljaviti v smeri iz utirih poti. Akademija jim je vcepila trdno tehnično znanje ter čut za prečehatno oblikovno mero, ni pa jim zatrla lastnega ustvarjalnega izraza.

Berbučev in Peršinovo slikarstvo je organsko in razvojno logično zakoreninjeno v zagrebški šoli — Berbuč je dovršil tudi specialko pri prof. Tartagliu. Oba slikarja sta razstavljala že na zvezni razstavi, Peršin pa tudi samostojno v Ljubljani (Mala galerija). Vsekaror je pokazal Peršin od zadnje razstave do danes lep napredek. Kompozicije so mu zgrajene s tanko preračunavostjo (v tem smislu zelo govorno, pa tudi duhovito je »Tihozitje«) — čeprav se mu razmerje grafične poteze in čistega slikarstva še ni popolnoma razčistilo. Tudi kadar rešuje problem na popolnoma slikarski način, mu je linija pogosto še nosilka prikritih dinamike, tako da je človeku kar žal, če jo z neko nervozno potezo skuša razkrojiti (»Delavnica«). Slika »Sola« je zgovoren primer perspektivnega reševanja prostora in razvrtitve figur s pomočjo geometričnih pripomočkov, ki so za Peršina značilni, dočim je »Ženska glava« klasično umirjena podoba.

Berbuč išče svoj izraz sunkoviteje, nekam krčevito. »Starčka s petelinom« kaže še stvarnejši, solski prijem, ostala platna, posebno »Tihozitje« in »Večerni zvok«, pa pomenuje iz korak v smeri zmernega kubizma in nekoliko trpke barvne umetnosti. Barvna lisa mu je dominantno izrazno sredstvo, ki razkraja in nato s konturo spet povezuje slikane objekte. S skoraj barbarsko temperamentnostjo gradi Berbuč svoj likovni svet, hoteč mu vlti čim sugestivnejšo, nekoliko molovsko ubrano-noto.

Preprosta melodija Sušteršičevih olj učinkuje neposredno in toplo. Ko ogledujemo te slike, ki so jim botrili vzori zgodnjere-nanskih primitivistov, se nam zdi, kakor bi se slikarju svet ustavljal na neki sicer vsakdanji, pa vendar s pravilčno liriko prežeti stopnji ter prislunih prvinskih muziki. Vse oblike se Sušteršiču omejujejo na preproste, osnovne like ter s tem zadobivajo klasično arhaično mirnost — pogledimo le dekle z vrtem na sliki »Gasilski dom«. Vse je enkratno, slučajnega gibanja ni. Z izredno kulturo je doignana »Primorska cerkev«, katere zidovi zlato žare med olivno sivino tal in neba in ob suli-častih vertikalah temnih cipres. Kljub toniki ugašenosti (oker!) ima Sušteršičeva barva vendar topli, intenziven značaj.

Osnovno izhodišče Cetinove

umetnosti je sorodno kot pri Sušteršiču, le da izvira bolj iz druge roke, preko moderne toskanske škole in tržaškega slikarja Saksida. Bledo zeleni ton, ki pri Cetinu prevladuje, pa je še akademski dediščina specialke prof. Stupice. Sušteršič plastičnih vrednot ne zanemara, obratno, še poudarja njih, Cetin pa gradi svoje kompozicije le iz ploskovitih, z nekoliko negotovo potezo ustvarjenih listi: plastičnost naravnost izključujej, tako da ta, kjer se skuša pojaviti (gumijasti obroč na sliki »Kopaljšče«), bolj moti, kot koristi. Značilni so v tej smeri n. pr. stebri templja na sliki »Forum v Pulji«.

Marijan Tršar in Melita Vovk sta izšla iz specialke prof. Jakca ter sta prvenstveno grafična, čeprav pri prvem pregledu slikovito razpoloženje. Tršar je razstavil vrsto akvarelov in grafik v raznih tehnikah (rezervaš, jedkanica, suha igla, barvni lesorez). Pri akvarelih, ki so vrženi na papir z demonično temperamentnostjo, se nam utrinja spomin na Cesanna (barvna lisa, pojmovanje prostora; prim. »Grčić«) in Rouaulta s transparentnim žarenjem barv, ki spominja na soj slikanih konter, to da brez jasno označenih okter. Barvni publikosi so naravnost ogozreni od temnih lis okoli njih. Ta boj med svetlim in temnim opazimo še bolj na grafičnih listih, ki živje iz kubistično oplojene eks-

presivnosti, s katero skuša slikar zajeti duhovno razpoloženje človeka in krajine. Včasih mu zavzveni celo trpek, jedek naglas. Pogosto se zdi, da mu je izhodišče kubistično pojmovanje kontrasten lesorez (»Oče«, »Hža«), o čemer nas utegne prepričati tudi zelo kultivirani barvni lesorez »Zelna«.

Jedkanice Melite Vovkove so pravo nasprotje Tršarjevih grafik. Če mika Tršarja v prvi vrsti globlji odsev stvari in človeka, vabijo Vovkovo v glavnem zunanji likovni problemi. Njena risba je prefinjena in jasna ter ne išče goljufivih učinkov. Avtorica linijo suvereno obvlada, se z njo igrava ter ji vliva dinamično silo (»Velemesto«). Za poglavitve »psihičnega« izraza upodobljenega objekta in za njegovo slikovito poživitev se avtorica posrečeno poslužuje abstraktnih potez, ki pa v razstavljenih grafikah niso same sebi namen. Podoba je, kot bi se Vovkova še ne odločila prav na razpotju med realizmom ter v abstraktnost usmerjenim primitivizmom, kajti včasih oboje heterogeno druzi, pa tudi grozovski element ji ni popolnoma tuj, čeprav nima satiričnega akcenta (»Tujski promet«).

Drago Tršar se edini kipar med razstavljalci. Specialko je končal pri prof. Smerdnu. Milka za časopisno občutena plastična for-

ma, ki pa se mu še ni ustalila. Suštjevni barilohovski izraz je v ločal pri naravnost simbolično učinkujočem kipu »Matčaha« (isto velja tudi za kip »Jančič«), pri dveh ženskih poprsjih se uveljavlja lirični pridih kolbejevske vrste, na splošno pa skuša kipar tesno formo slikovito razkrojiti, pri čem spet samostojno pregestni v rafinirano primitivno plastičnost, ki spominja na kiparja Marina Marinija in na pompejanske odlinke nabulih človeških teles. Vezava. Bolj disciplinirano voljo kaže relief »Tolažba«, ki kompoziciionalno vzbuja spomin na antične stele.

Prerajeno bi bilo, če bi hoteli ob tej razstavi potegniti že kakšne dalekosežnejše sklepe ter začrtovati perspektive nadaljnega razvoja razstavljalcev. Lahko pa rečemo, da jim ne manjka poguma, da so se svojih nanog lotili z velično resnostjo — in to pomeni že mnogo in mnogo obeta. Skok od akademskih del do razstavljenih je bil kaj velik in odločen. Čeprav pri tem ali onem še čujemo, da je pripet na kake tuje, še ne vedno docela prevajljene vzore, moramo je priznati, da vsak od njih išče svojo lastno umetnostno realnost in da je prav ta sicerhena, edina ustvarjalna vrednota, po kateri usmerja svojo oblikovno voljo. Kajti bistvo umetnostnega ustvarjanja je prav v tem, v koliko

umetnik lastno realnost in oblikovno voljo v sebi dozorji in v koliko jo zmore tudi likovno poostvariti. In v tem so tudi naši razstavljalci gotovo iskreni oblikovalci, kajti tudi odmev tujih vzorov v njih delih pomeni, kot vse kaže, le prehodno stopnjo v njihovem razvoju, ki bo pač zveličala toliko časa, dokler ne bodo našli lastnega, trdnega odziva na znanji, objektivni svet. Za izrazno moč umetnika je važna prav intenzivnost zvena njihove lastne resničnosti, ki pa je ne smemo zamenjavati s psevdorealizmom, ki resničnost potrvarja. Kar ni globoko osebno doživljeno, se ne more preliti v umetnino — sprevrže se ali v zgolj formalno podobo ali v laskanje publikli ali v emodnevno stvaritev.

Ob koncu bi rad izrazil le še željo, da bi se nam kmalu predstavili tudi ostali absolventi naše Akademije za likovno umetnost, kajti šele tedaj bomo lahko določili osnovni diagram prizadevanj našega mladega umetniškega rodu. Moderni galeriji pa, ki je odprla sedanjem razstavljalcem svoje dvorane, velja vse priznanje, saj je s tem dokazala, da želi biti res ognjišče, ob katerem se zbira slovenski likovni oblikovalci. Naša akademija pa dobiva s takimi manifestacijami svojih učencev ne samo lepo priznanje, ampak tudi potrdilo za svoje upravičenost in nujnost. E. Č.

ZADNJE VEŠTI

SPORT

Pred nogometnim srečanjem z Izraelom

Kako potekajo ostala izbirna tekmovanja za svetovno prvenstvo

vzročiti najboljša enajstotica ZDA, ki do zdaj še ni stopila v areno. Igralci Haitija nimajo nobenih računov za uspeh. Favorit je vsekakor Mehika, ki je že sodelovala na zadnjem svetovnem prvenstvu v Braziliji.

Svojo posebno skupino imajo južnoameriške države Brazilija, Čile in

srečanja proti Irski in proti Luksemburgu, če bo hotela dobiti mesto med 16 finalisti. Računski zanj so sicer zelo dobri, ker bo z Luksemburgom obračunala z lahkoto, z Irsko pa igra povratno tekmo na onem svojih igriščih.

V naslednji skupini med Češkoslo-

PO 7 LETIH SPET DRŽAVNE PRVAKINJE

Po Mariboru se je v nedeljo z bliskovito naglico razširila vest o zmaji odbojkarice Branika v Beogradu. Kot nalašč pa ni bilo mogoče pozno o noč dobiti nikakih natančnejših poročil. Samo z rezultatom 3:1 in razliko o točkah 101:99, ki pa niti ni bila praelina, ker se natanko glasi 101:89 in bi bile torej Mariborčanke o zadnjem nizu lahko zmagale tudi s 15:13, da bi osvojile najvišji naslov — ni bil seveda nikče zadovoljen.

Proti po osebnih točkah so igralke Branika osvojile državno prvenstvo že leta 1946, pozneje pa jim to ni uspelo. Lani je bila njihova ekipa celo sestavljena iz samih mladičev in se je tako že na prostenem tekmovanju v Sloveniji znašla na zadnjem mestu. Letos pa so ekipo zopet okrepile igralke, ki so za nekaj časa že prenehale s igranjem in uspeh je bil zagotovljen.

Pred letošnjimi finalnimi tekmami bi bili v Mariboru komaj našli igralke, ki bi si bil upal samo pomisliti na zmago Mariborčank. Drugačnja pa je bilo mišljenje po prvih tekmah, ko je bilo mišljenje o Mariboru kljub zmaji, pokazale je majhno premoč. Napoved, da bodo zadnje tekmo v Beogradu odločili zini, se je uresničila. Medtem ko so bile Beograjkane, ki so imela prva leta samosvestne, žilne in mišične moči, pa so postale precej bolj. Nasprotno pa so Mariborčanke igralo zelo mirno, obenem pa tudi izrazito tehnično in borbeno.

Beograjkane so v nedeljo prav gotovo prišli na Kalemegdan gledat zmago domače ekipe. Njihovo začudenje pa se je zaradi odlične igre Mariborčank spremeno v nasodjenje za ekipo, ki je še niso videli igrati in začeli so narduseno navijati za njo. Beograjkankam niso pomislili niti »nebravilnosti« servisi Lukovičev, saj posebno v četrtini nizu niso niti prišli do loke. Tako da je na koncu ena od igralk Beograda upričeno izjavila: »Nič ne bi rekla, da smo izgubile tako hudi borbi, toda da smo izgubile tako gladko, mi pa sploh ne gre o glavo.«

Ob prihodu praelinca na mariborski kolodvor je pozdravilo nove žame praktično petje številno društvenih funkcionarjev in poklonilo vsaki igralki človek čestite. Posebno nudušeno so bile Kilkova, Florjančičeva in Mlakarčeva, ki so postale prve praelinice na sedmih letih, saj so lani že prenehale igrati. Mnogim testistojim se pridružujejo tudi mi!

vaško, Romunijo in Bolgarijo je zaveda končana. Preteklo nedeljo so Čehi na svojem igrišču premagali Romune in so tako spravili vstopnico za finale s Svico.

Egipt in Italija sestavljata skupino zase in do zdaj še nista igrala med seboj. Italijani se za prvo srečanje, ki bo 18. novembra, v Egiptu, mizlično pripravljajo. Italija pa obljublja tudi to, da bodo revanš imeli dva meseca pozneje na lastnih tleh. Čeprav Italijanski nozomet ne nekaj časa ni prav pri sebi in so njegovi člani reprezentativci v vse prvi kakor svetovne formi, so vendarle v tej izločitvi favoriti.

V skupini ameriških nasprotnikov Mehika, Haitija in ZDA je bila do zdaj najbolj uspešna reprezentanca Mehika, toda računati je treba še s praelinca, ki bi jih utegnili poraziti.

Ocenjevalna vožnja iz Ljubljane na Černivce

Agilno AMD Sava je pridilo predložitno nedeljo za svoje člane motoriste in avtomobiliste uspešno ocenjevalno vožnjo na progi Ljubljana—Kamnik—Stahovica—sedlo Črnivec. Tekmovanje je kljub slabemu vremenu 15. oktobra v Beogradu, došlo do konca. Po končani ocenjevalni vožnji so vsi tekmovalci odšli v Kamniko Bistrico, kjer jim je popoldan bitro potekel v prijetnem družbenem razpoloženju.

Ker je prireditev zelo dobro uspela, bodo prireditelji v novembru še lov na listce.

Začetniški tečaj za sabljanje

Opozarjamo vsa zainteresirana, da se začne začetniški sablaški tečaj pri sablaški sekciji Odreda. Po začetku tečaja se novi člani bodo več vpisovali.

Vse potrebne podatke glede vpisa so za zainteresirane na ogled v klubski pisarni Odreda do vključno 31. oktobra. Novi tečajniki se bodo prvič zbrali v dvorani DOZ v ponedeljek 3. novembra ob 18. uri.

Nova (ali stara) NZJ že spet na detu

V nogometni zvezi Jugoslavije se je v ponedeljek delo spet začelo. Novozvoženji upravni odbor, čigar predsednik je bil izvoljen že pred dnevi in se v zvezi z njo tudi na kratko ustaviš ob dveh, da bo ta sprememba v naši vrhovni nogometni organizaciji prinesla kaj novega, si je izbral predsednik izvoljen član raznih komisij po sklepih izredne skupščine. Udeležba ni bila kaj prida, saj je bilo od 22 članov navzočih samo 13.

Člani upravnega odbora so za predsednika izvolili Branika Pečiča, podpredsednika mesta pa so zasedli Ranogajec Lavrič in Korobar, medtem ko je bil za tajnika izvoljen Lisman. Za blagajnika pa Čarnek.

V nadaljnjem poteku so izvolili vodstvo posameznih komisij raznim članom upravnega odbora, kjer se zmeša v bistvu niso spreminjale. Sklepano je bilo dobiti za dnevni red prvega naslednjega sestanka razpravo o delu komisij je za pripravo in sestavo državne reprezentance in začeti z revizijo vseh pravilnikov za posamezne komisije NZJ.

V izvajanju sklepov Zagrebške

Slavolok

ERICH MARIA REMARQUE

130

ZMAGE

»Da, točno.«

Brazgotina na njegovem čelu. Zadali so mu jo vpriči Haakeja v gestopovski kleti. Kri mu je tekla v oči in v usta. In Haake sedi tu in jo ima za brazgotino po menzuri in je ponosen nase zaradi tega.

Natakar je prinesel Haakejev fine, Haake ga je uživaško vohljaj. »To imajo tukaj,« je dejal. »Dober konjak. Drugače pa —« Pomežiknil je Ravicu. »Vse gnilo. Narod rentnikov. Nočejo drugega kakor varnost in dobro življenje. Izgubljeni v primeri z nami.«

Ravicu se je zdelo, da ne more govoriti. Zdelo se mu je, če bi spregovoril, da bi zavihtel svoj kozarec in udaril z njim po mizi, da bi mu odletel rob in bi zletel njegovi ostrbi drobci Haakeju v oči. Previdno in z naporom je dvignil kozarec, ga izpil in spet mirno postavil nazaj.

»Kaj pa je to?« je vprašal Haake.

»Pernod. Nadomestilo za absint.«

»Ah, absint. Pijača, ki dela Francoze impotentne, ne?« Haake se je namuznil. »Oprostite! Ni bilo mišljeno osebno.«

»Absint je prepovedan,« je rekel Ravic. »To tu je nedolžno nadomestilo. Absint povzroča baje sterilnost, ne impotence. Zato je prepovedan. To tukaj je janež. Okus pa ima po sladki vodi.«

Slo je, je pomislil. Slo je celo brez posebnega razburjenja. Lahko je odgovarjal, lahko in gladko. Bil je vrtnec, globoko v

Volilno zborovanje Mihe Marinka v Soboti

Murska Sobotica, 27. okt. (Po tel.) Po tridnevem obisku predsednika izvršnega sveta LR Slovenije tov. Mihe Marinka, ob katerem je imel kot kandidat za zveznega poslanca v Ljudsko skupščino vrsto političnih zborovanj in posvetovanj z volivci v 18. volilni enoti, je bilo nocoj ob 20. uri v Soboti večje volilno zborovanje. Nad 600 volivcev je do zadnjega koticčka napolnilo dvorano Mladinskega doma v Soboti, mnogi pa so poslušali govor tov. Marinka po zvočniku na ulici pred Mladinskim domom.

Po navdušenem sprejemu, ko je v dvorani pozdravil predsednika izvršnega sveta tov. Marinka, predsednik mestne občine tov. Jože Velner, je imel tov. Marinko daljši politični govor. Poleg splošnih političnih vprašanj o naši socialistični demokraciji, je tov. Marinko v zvezi z bodočim razvojem kmetijstva v Prekmurju še posebej opozoril soboške volivce, na njihovo progresivno vlogo v socialističnem družbenem razvoju Prekmurja. Sobotica in Lendava sta v Prekmurju dve takšni središčih, ki lahko znatno pospešujeta socialistično preobrazbo kmetijstva in s svojimi naprednimi tendencami pomagata v boju proti slavnosti zaostalosti. Z velikim zanimanjem so soboški volivci sledili tudi izvajanjem tov. Marinka o tržaškem vprašanju, ter navdušenim prijaznim govornikom zaključnim ugotovitvam, da bomo

Policijska ura v slovenskih obmejnih vaseh

Trst, 27. okt. Kakor se je zvedelo, so italijanske oblasti v slovenskih vaseh ob jugoslovanski meji, kjer je polno do zob oboroženih italijanskih vojakov, uvedle policijsko uru od 21. ure zvečer do 5. ure zjutraj. V tem času ne sme biti nihče na cesti.

V zvezi z odzvozem potnih listov trem goriskim Slovincem se je nadalje zvedelo, da bila sestavljena posebna »črna lista« z imeni okrog 15 Slovincov, katerim je treba prepovedati potovanje v Jugoslavijo.

Trst mora dobiti mednarodni status

Dunaj, 27. okt. (Tanjug) Tržaški problem je zavzel ponovno osrednje mesto v avstrijskem tisku. Poseben poudarek je bil dan članku Edvarda Kardelja v »Borbi« in izjavam Aleksandra Rankoviča, Milovana Djilasa, Koče Popoviča in dr. Beblerja.

»Salzburger Volksblatt« podarja enotnost jugoslovanskih narodov pri obsodbi angloameriškega sklepa in podporo, ki jo državljanji nudijo državnim voditeljem pri njihovih naporih, da bi preprečili izvedbo tega sklepa. Ko piše, da so jugoslovanski na-

Castno sodišče je izreklo sodbo

»Vino Kranj« kaz novano z izključitvijo iz članstva za 6 mesecev, »Vino Ljubljana« in »Slovenijavino« s strogim javnim ukorom, »Vino Gorica« pa s strogim ukorom

Ljubljana, 27. okt. V nadaljevanju razprave proti podjetjem »Vino-Kranj«, »Vino-Ljubljana«, »Slovenijavino« in »Vino-Gorica« so bile osvetljene še vse točke obtožnice proti zadnjim dvem podjetjem, nakar je izreklo castno sodišče v Slovenije po skoraj triurnem zasledanju senata ob 22. uri naslednje sodbo:

»Vino-Kranj« se kaznuje z izključitvijo iz članstva Trgovinske zbornice za dobo 6 mesecev, »Vino-Ljubljana« in »Slovenijavino« s strogim javnim ukorom, »Vino-Gorica« pa s strogim ukorom. Razen tega izročijo castno sodišče vsi zadevi upravnim organom, da po svoji pristojnosti nadaljujejo postopek in podvzamejo proti navednim podjetjem ustrezne ukrepe. Stroške v zvezi z razpravo in skupnem znesku nekaj čez 46.000 din plačajo kaznovana podjetja enako t. j. vsako po eno četrtino.

Castno sodišče je prišlo do spoznanja, da so obtožena podjetja kriva malone vseh in obtožnic navedenih obtožb, in sicer: vino

so preplačevala s tem, da so kupovala v dolženih primerih mešanico vina in ga deklarirala kot sortno vino. Dalje je konkretno »Slovenijavino« zagrešilo prekršek preplačevanja s tem, da je posebej plačalo v nekem primeru prevoz, čeprav so ti stroški že vračunani v dogovorjeno ceno; vnašanje klavzul, da se bo v primeru spremembe cene doplačalo, oziroma da se bo vino plačalo po dnevnih cenah v decembru, v računu, kar sta zagrešili podjetja »Slovenijavino« in »Vino-Gorica«, je prav tako pojav, ki predstavlja kršenje sprejetega dogovora.

V zaključni besedi je predsednik senata castnega sodišča Franc Perko poudaril, da ima izrečena kazna dveh imenovanih podjetij namen: preprečiti hoče člane in javnost, da trgovinske zbornice v naših novih družbenih pogojih niso in ne morejo biti zagovorniki interesov svojih članov za vsako ceno, poleg tega pa je čas za spoznanje, da se morajo očiški interesi posameznih kolektivov vselej podrediti interesom družbene skupnosti.

Oblasti ne dajo pojasnil o aretaciji

Trst, 27. okt. (Tanjug) Po vsteh iz Beneške Slovenije se še ničesar ne ve o usodi Izidorja Predana, člana izvršnega odbora Demokratske fronte Slovincov v Italiji in pomočnika direktorja slovenskega lista »Matajur«, ki so ga italijanski karabinjerji aretirali v soboto zvečer. Po treh dneh ni bilo izdano še nobeno uradno obvestilo niti niso obvestili Predanove družine. Nihče ne ve, kje se Predan nahaja, domnevajo pa, da je zaprt v Vidmu. Predanovi prijatelji, ki so poizvedovali zanj pri oblasteh in na karabinjerjski postaji v Klodich, niso mogli izvedeti nič drugega kot daje bil aretiran. Tako pri policijskem komisariatu v Cedadu, pri preiskovalnih organih karabinjerjske postaje v Vidmu, kakor tudi osebno pri kvostorju Videmske pokrajine so naleteli na odgovor: »O tem nam ni nič znanega. Dva člana izvršnega odbora Demokratske fronte Slovincov v Italiji bosta jutri odšla k prefektu v Videm in zahtevala izpustitev Predana ter pojasnila vzroka njegove aretacije.

Avstrijski tisk o Trstu

»Stuidst Tagespost« danes odločno nastopa proti angloameriškemu stališču in zagovarja mnenje, da bi edino internacionalizacija Trsta lahko ponovno ozvela promet v tržaškem pristanišču. Po pisanju tega lista bi priključitev mesta k Italiji pomenila za Tržačane štiri mesece dela in 8 mesecev brezposelnosti v letu. Ob koncu poudarja, da mora dobiti Trst ali mednarodni ali pa evropski status.

CHURCHILLOVI ODGOVORI

na vprašanja v Spodnjem domu

London, 27. okt. (Tanjug) V Spodnjem domu so danes predsednik britanske vlade Winstonu Churchill postavili več vprašanj o možnosti četverne konference na najvišji stopnji ter o anglo-ameriških in anglo-francoskih odnosih. Glede možnosti četverne konference je Churchill izjavil, da stvar ne bo napredovala s pomočjo neprestanih vprašanj in odgovorov v parlamentu ter poudaril, da težnja po vzpostavitvi boljših in prijateljskih odnosov s sovjetsko vlado pred-

V NEKAJ VRSTAH

New York, 27. okt. (AFP) Izraelski delegat Alva Eban je pri nadaljevanju seje Varnostnega sveta izjavil, da je njegova vlada pripravljena prekiniti kanalizacijska dela na Jordanu v času, ko bo Varnostni svet razpravljal o tem vprašanju, če bi ta ukrep olajšal delo Varnostnega sveta. Francoški delegat je predlagal naštir resolucije, v kateri VS izjavlja zadovoljstvo nad izjavo izraelskega predstavnika.

Dunaj, 27. okt. (r) V Avstrijo sta pribežala bivša voditelja madžarske socialno demokratske stranke, bivši predsednik republike Arpad Szakasits in bivši podpredsednik madžarske socialno demokratske stranke Ana Kethly. Ki sta bila po več letih zaporov v koncentracijskem taborišču pred nedavnim izpuščena na svobodo. Pri prehodu čez mejo ju je ranila mina in sta se s pomočjo avstrijskih orožnikov zatekla v graško bolnišnico. Sovjetske oblasti ju niso zadrževale, temveč so ju pustili, da sta nadaljevala pot

njem, buren in črn — površina pa je bila mirna. »Zivite tukaj?« je vprašal Haake.

»Da.«

»Dolgo?«

»Vedno.«

»Razumem,« je rekel Haake. »Inozemski Nemeec. Tu rojeni, kaj?«

Ravic je pokimal.

Haake je popil svoj fine. »Nekateri naših najboljših so inozemski Nemci. Führerjev zastopnik — rojen v Egiptu. Rosenberg v Rusiji. Darré je prišel iz Argentine. Miselnost velja, kaj?«

»Samó,« je odgovoril Ravic.

»Misliš sem si.« Haakejev obraz je izdihaval zadovoljnost. Nato je napravil majhen poklon čez mizo in zdelo se je, da je udaril pri tem s petami pod mizo. »Sicer pa — dovolite — von Haake.«

Ravic je ponovil ceremonijo. »Horn.« Bil je eden njegovih prejšnjih psevdonimov.

»Von Horn?« je vprašal Haake.

»Da.«

Haake je pokimal. Postal je zaupnejši. Naletel je na človeka svojega razreda. »Gotovo dobro poznate Pariz, kaj?«

»Prečej.«

»Ne mislim muzejev.« Haake se je svetovljansko zarezal.

»Vem, kaj mislite.«

Arijski nadčlovek bi rad ril malo po blatu, pa se ne spozna, je pomislil Ravic. Če bi ga mogel spraviti kam, v kak odmaknjen kotiček, v kakšno samotno benico, kakšno izgubljeno vlačurjsko luknjo — naglo je preudarjal. Nekom, kjer ga ne bi mogli motiti in ovirati,

»Tukaj se dobi tako marsikaj, kaj?«

»Niste še dolgo v Parizu?«

»Vsaka dva tedna prihajam sem za dva ali tri dni. Neke vrste kontrola. Precej važna. V zadnjem letu smo že marsikaj zgradili tu. Bajno gre. Ne morem govoriti o tem, toda —« Haake se je zasmejal. »Tu se dá skoraj vse kupiti. Podkupljiva banda. Zvemo skoraj vse, kar hočemo. In niti iskati nam ni treba. Sami prinašajo. Izdajstvo domovine kot neke vrste patriotizem. Posledica strankarskega sistema. Vsaka stranka izdaja drugo in deželo, da profitira zase. Naša korist. Na kupe somišljenikov imamo tu. V vplivnih krogih.« Dvignil je svoj kozarec, ga pogledal, videl, da je prazen in ga postavil nazaj. »Tu se niti ne oborožujejo. Mislijo, da ne bomo ničesar zahtevali od njih, če niso oboroženi. Če bi poznali vi števila njihovih letal in tankov — bi se do smrti nahajljali tem samomiroškim kandidatom.«

Ravic ga je poslušal. Bil je do kraja osredotočen in kljub temu je vse plavalo okrog njega kakor sanje tik pred prebujeanjem. Mize, natakariji, sladka večerna razburkanost življenja, polzeči avtomobili, mesec nad hišami, pisane svetlobne reklame na pročeljih hiš — in pa zgovorni, večkratni morilec pred njim, ki mu je razdejal življenje.

Dve ženski v ozkih angleških kostumih sta prišleli mimo. Nasmehnili sta se Ravicu. Bili sta Yvette in Marthe iz Osirisa. Imeli sta svoj prosti dan.

»Šik, gromska strela,« je rekel Haake.

Kakšna stranska ulica, je pomislil Ravic. Kakšna ozka, prazna stranska ulica — če bi ga mogel tja spraviti. Ali pa Bois. »Tja sta dve dami, ki živita od ljubezni,« je rekel.